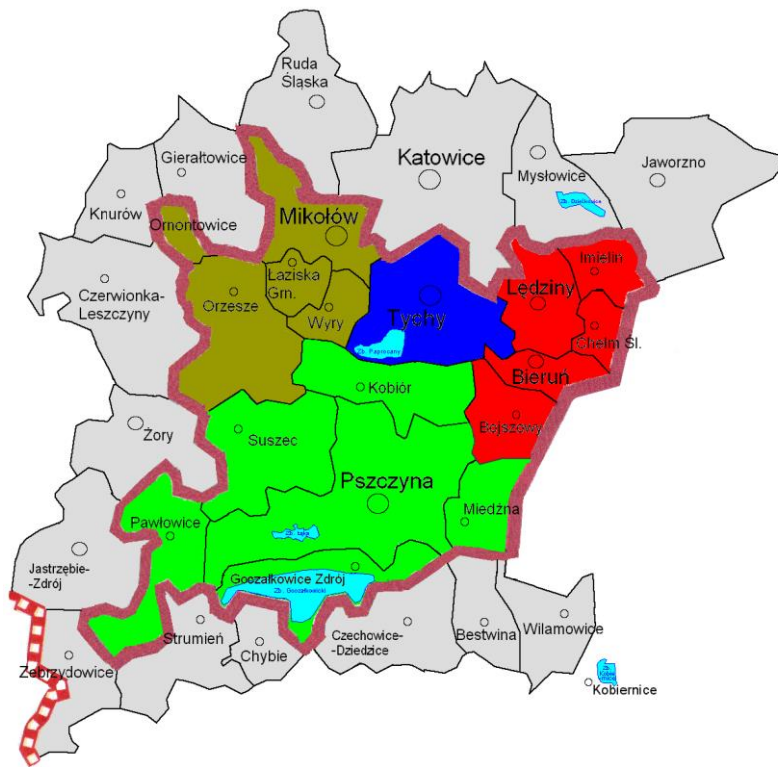

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Tychach**

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU
BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKIEGO
w 2019 roku**

**Obszar i ilość obiektów nadzorowany przez PSSE w Tychach
- dane z druków statystycznych**

<i>Dane</i>	<i>Powiat</i>				<i>Razem Powiaty</i>
	Tychy	Bieruńsko-Lędziński	Mikołowski	Pszczyński	
Obszar	81,81 km²	158,15 km²	233,10 km²	471,16 km²	944,22 km²
Liczba obiektów nadzorowanych	2841	1072	1786	2294	7993
Liczba ludności	127 664	59 715	98 689	111 324	397 392

Spis treści:

1.	OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKIM	4
2.	STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW	10
3.	OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO	15
4.	ODDZIAŁ LABORATORYJNY	21
5.	OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH LUB NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	24
6.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	26
7.	OCENA PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA	29
8.	DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA	33

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKIM

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w powiecie bieruńsko-łędzińskim nie budziła niepokoju, można ocenić ją, jako dobrą. W sposób ciągły monitorowane były zgłoszenia zakażeń oraz podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne. Nie zarejestrowano chorób wysoce zakaźnych stanowiących bezpośrednio zagrożenie dla zdrowia i życia ludności.

W 2019 r. zgłoszono 884 chorób zakaźnych, co stanowiło 13,97% ogólnej liczby zgłoszonych chorób zakaźnych do PPIS w Tychach z powiatów objętych nadzorem.

W porównaniu do 2018 r. liczba zgłoszonych chorób zakaźnych wzrosła o 31,94 % (670 zgłoszonych chorób zakaźnych). W każdym przypadku wymagającym wdrożenia działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej lub obowiązku monitorowania jej przebiegu, przeprowadzano wywiady epidemiologiczne w środowisku domowym, w miejscu pobytu lub hospitalizacji pacjenta oraz obejmowano nadzorem epidemiologicznym osoby z bliskiego otoczenia z chorym. Zarejestrowano 9 nowych nosicieli wirusa HCV oraz 16 nosicieli wirusa HBs.

W kierunku pałeczek Salmonella i Shigella przeprowadzano badania bakteriologiczne próbek od osób chorych, ozdrowieńców po przebytej chorobie, osób ze styczności z chorym oraz od osób badających się w celu uzyskania aktualnego orzeczenia lekarskiego o zdolności do wykonywania prac, przy wykonywaniu, których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby. Z powyższych badań wykryto 1 nowego nosiciela pałeczek Salmonella, którego badanego, jako ozdowieńca po przebytej chorobie (w 2018 r. wykryto 1 nosiciela pałeczek Salmonella).

Porównując liczbę zgłoszonych do PPIS w Tychach zachorowań na choroby zakaźne w latach 2019 i 2018 zaobserwowano:

Wzrost zachorowań m.in. na:

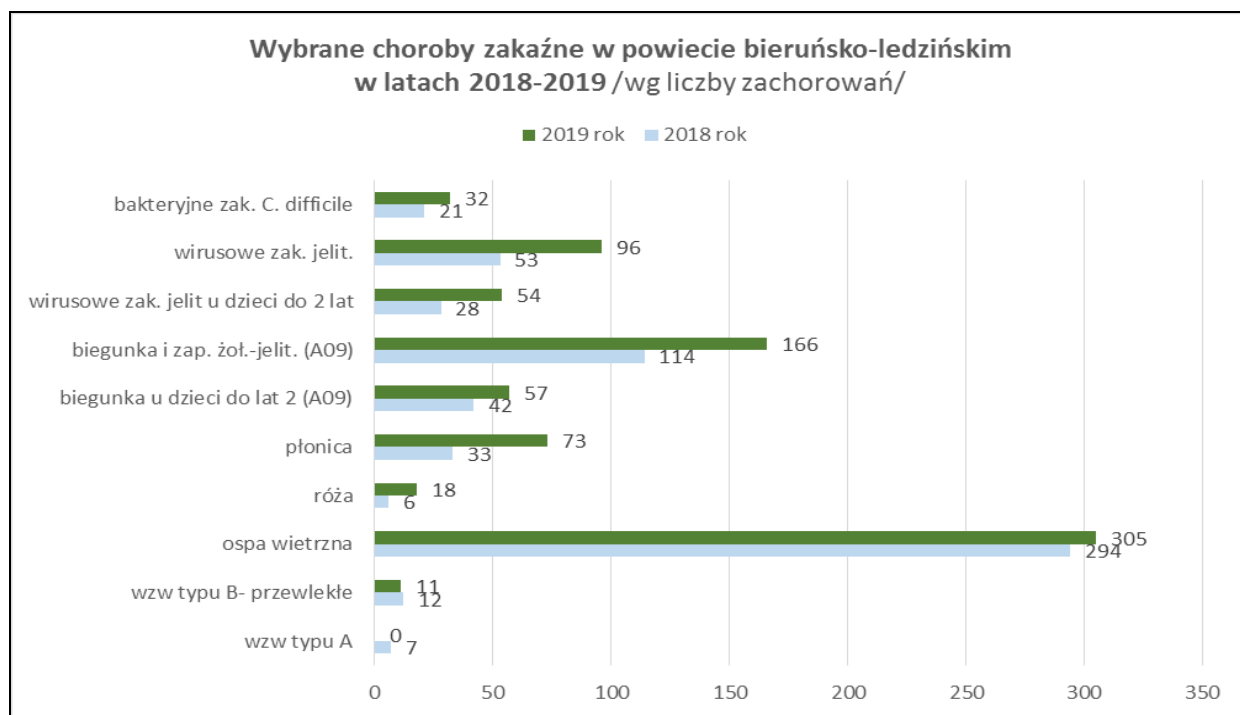
- bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile, z czego hospitalizowano 91% osób;
- wirusowe zakażenia jelitowe, także u dzieci do lat 2. Hospitalizowanych było 77% osób dorosłych oraz 91% dzieci;
- biegunkę i zapalenie żołądkowo- jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, także u dzieci do lat 2. Hospitalizacji wymagało 74% osób dorosłych i 82% dzieci;
- płonicę, różę, ospę wietrzną.

Na tym samym poziomie, w analizowanym okresie czasu, występowały zachorowania wywołane pałeczkami Salmonelli, zachorowania na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B oraz C, zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone, grypę potwierdzoną badaniami diagnostycznymi oraz przypadki związane ze stycznością i narażeniem na wściekliznę.

Pojedyncze zachorowania dotyczyły: odry, nowo wykrytego zakażenia HIV, inwazyjnej choroby meningokokowej, kiły oraz listeriozy.

Nie zarejestrowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, dla porównania w 2018 r. wystąpiło 7 zachorowań.

Wykres nr 1

Na bieżąco monitorowano i rejestrowano zatrucia i podejrzenia zatruc spowodowanych zażywaniem nowych substancji psychoaktywnych przez ludzi. W powiecie bieruńsko-łedzińskim w 2019 r. zarejestrowano 4 zdarzenia, w 2018 r. nie zarejestrowano takich zatruc (tabela nr 1). Osoby, które w 2019 r. zażywały substancje psychoaktywne były w wieku od 23 do 32 lat. W jednym przypadku zażyto Amfetaminę, w trzech przypadkach brak było danych na temat zastosowanej substancji.

Tabela nr 1

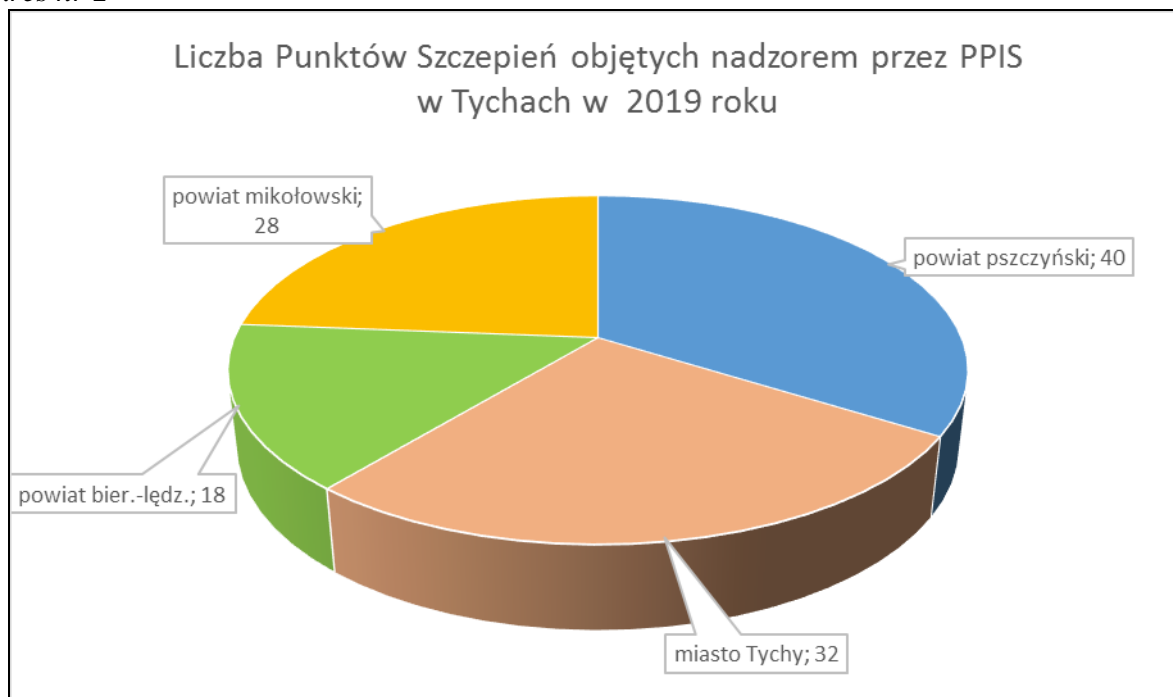
**Zatrucia/ podejrzenia zatruc „nowymi narkotykami”
na terenie nadzorowanym przez PPIS w Tychach**

rok	liczba ogólna	miasto Tychy	powiat bier.- łędz.	powiat pszczyński	powiat mikołowski
2019	42	7	4	1	30
2018	17	6	0	0	11
Suma	59	13	4	1	41

Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych.

W powiecie bieruńsko-łedzińskim obowiązkowy program szczepień ochronnych realizowany jest w 18 Punktach Szczepień (wykres nr 2).

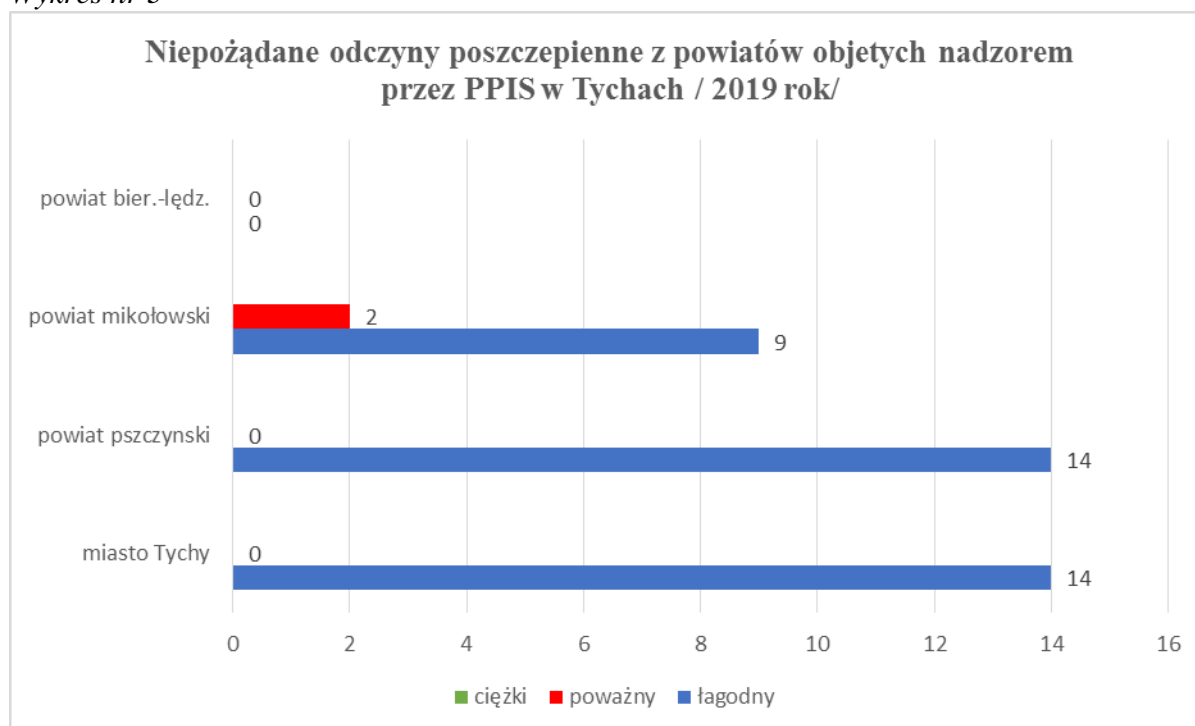
Wykres nr 2

Grupa osób do 20 roku życia objęta Programem Obowiązkowych Szczepień Ochronnych liczy 11902 osób. W ramach nadzoru bieżącego przeprowadzono 11 kontroli Punktów Szczepień. Wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień. Nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowego przechowywania szczepionek (bez zachowania „łańcucha chłodniczego”), braku monitorowania temperatur w lodówkach przeznaczonych do przechowywania preparatów szczepionkowych w dni wolne od pracy i niektóre dni robocze oraz braku aktualizacji i nadzoru nad procedurą w zakresie szczepień ochronnych.

W 2019 r. nie odnotowano wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych po podaniu preparatów szczepionkowych.

Wykres nr 3

W 2019 r. ogółem na terenie objętym nadzorem zarejestrowano 1011 osób uchylających się od tego obowiązku, w powiecie bieruńsko-lędzińskim – 118. W porównaniu do 2018 r. odnotowano wzrost liczby uchylających się od obowiązku szczepień o 21,65 % (2018-97 osób uchylających się). W celu zmniejszenia tendencji wzrostu liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych podejmowano następujące działania:

- zorganizowanie konferencji dla przedstawicieli podmiotów leczniczych, w których realizowane są szczepienia ochronne z uwzględnieniem treści dotyczących sposobów komunikowania się personelu medycznego z rodzicami w aspekcie lęków i obaw o zdrowie ich dziecka,
- prowadzono rozmowy i korespondencję na temat korzyści wynikających ze szczepień,
- przeprowadzono kontrole podmiotów leczniczych w zakresie uwzględniającym podejmowane działania przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej wobec osób uchylających się od obowiązku szczepień oraz wdrażano działania w zakresie egzekucji administracyjnej wobec opiekunów prawnych dzieci podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Ogółem w 2019 r. skierowano do Wojewody Śląskiego 18 wniosków o wszczęcie egzekucji administracyjnej,
- prowadzono nadzór nad poprawnością i terminowością sprawozdawczości z realizacji szczepień ochronnych,
- ponadto, udzielano informacji pisemnej i ustnej osobom z kontaktu z HBs (+) i nosicielom HCV o obowiązku wykonywania szczepień p/wzw typu B. Osobom prywatnym i instytucjom udzielano poradnictwa w zakresie szczepień ochronnych obowiązkowych i zalecanych.

Podczas przeprowadzanych kontroli w podmiotach leczniczych zwracano szczególną uwagę na:

- realizację obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w ramach szczepień obowiązkowych i zalecanych,
- racjonalne gospodarowanie preparatami szczepionkowymi oraz maksymalne wykorzystanie preparatów wielodawkowych,
- dokumentowanie wykonanych szczepień ochronnych oraz opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- stosowane i aktualizowane procedury higieniczno-sanitarne w tym na procedurę postępowania na wypadek awarii urządzeń chłodniczych lub braku w dostawach prądu, co jest ważnym elementem dla zachowania właściwych warunków przechowywania szczepionek oraz skuteczność szczepień ochronnych.
- aktualizację przepisów prawnych związanych z realizacją szczepień ochronnych.

Ocena podmiotów leczniczych.

Sekcja epidemiologii wg stanu na dzień 31.12.2019 r. obejmowała nadzorem 967 podmioty lecznicze, z czego w powiecie bieruńsko-lędzińskim 93, co stanowiło 9,62% ogólnej liczby nadzorowanych podmiotów. W skład podmiotów leczniczych znajdujących się na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego wchodziły podmioty realizujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne - 3, podmioty lecznicze ambulatoryjne - 44 oraz praktyki zawodowe lekarzy, dentystów i pielęgniarek – 46 (tabela nr 2).

Stacjonarne i całodobowe świadczenia medyczne realizowane były przez następujące podmioty:

- Galen-Ortopedia Sp. z o.o.,
- Miejski Zespół Opieki Zdrowotnej w Lędzinach- Oddział Szpitalny Rehabilitacji Narządu Ruchu,
- Helimed Diagnostic Imaging Sp. z o.o., Spółka komandytowa.

Wykres nr 4

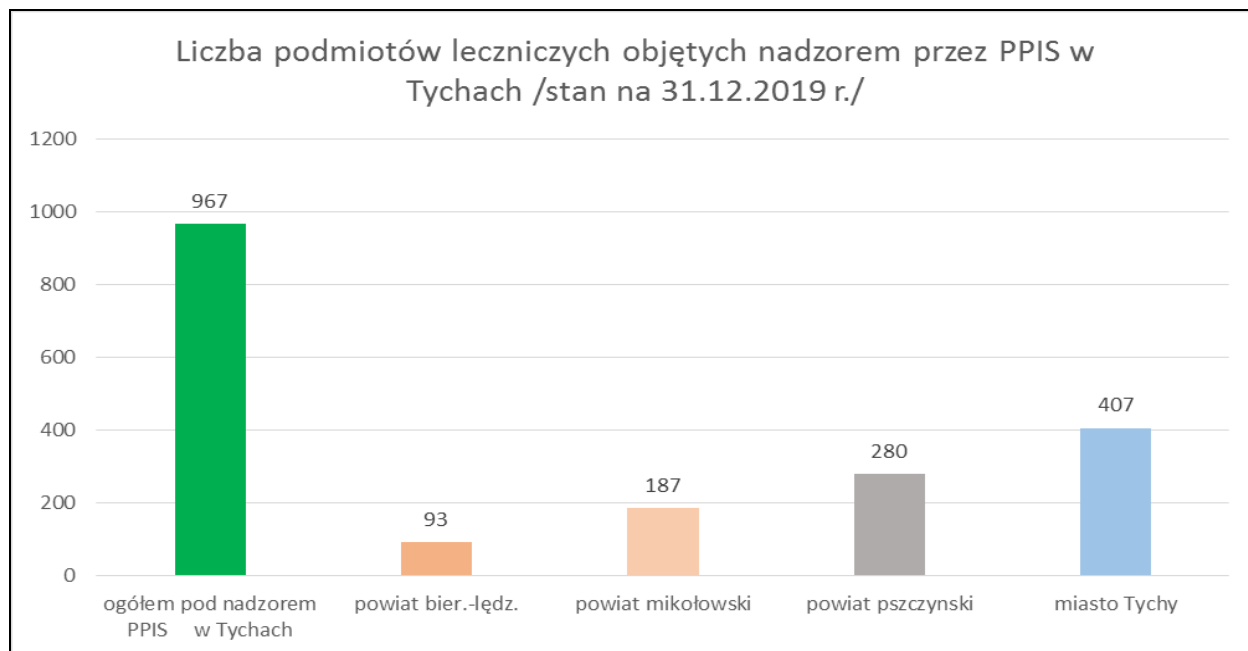

Tabela nr 2

Rodzaj obiektów realizujących świadczenia zdrowotne w powiecie bieruńsko-lędzińskim w 2019 r.

Lp.	Rodzaj obiektów realizujących świadczenia zdrowotne w powiecie bieruńsko-lędzińskim w 2019 r. będących pod nadzorem PPIS w Tychach	ilość
1	stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpitale, zakłady rehabilitacji leczniczej, inne)	3
2	ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	44
3	praktyki zawodowe (lekarzy, dentystów, pielęgniarek)	46
4	ogółem	93

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 17 kontroli obejmujących kontrole tematyczne (10), sprawdzające (5) oraz interwencyjne (2). W trakcie kontroli w 4 podmiotach leczniczych stwierdzono nieprawidłowości m.in. w zakresie braku wdrożenia i nadzoru nad procedurą dotyczącą transportowania szczepionek, braku monitorowania temperatury w lodówkach do przechowywania szczepionek i postępowania ze szczepionkami w przypadku awarii, niewłaściwego przechowywanych szczepionek. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydane zostały 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości oraz 4 decyzje płatnicze.

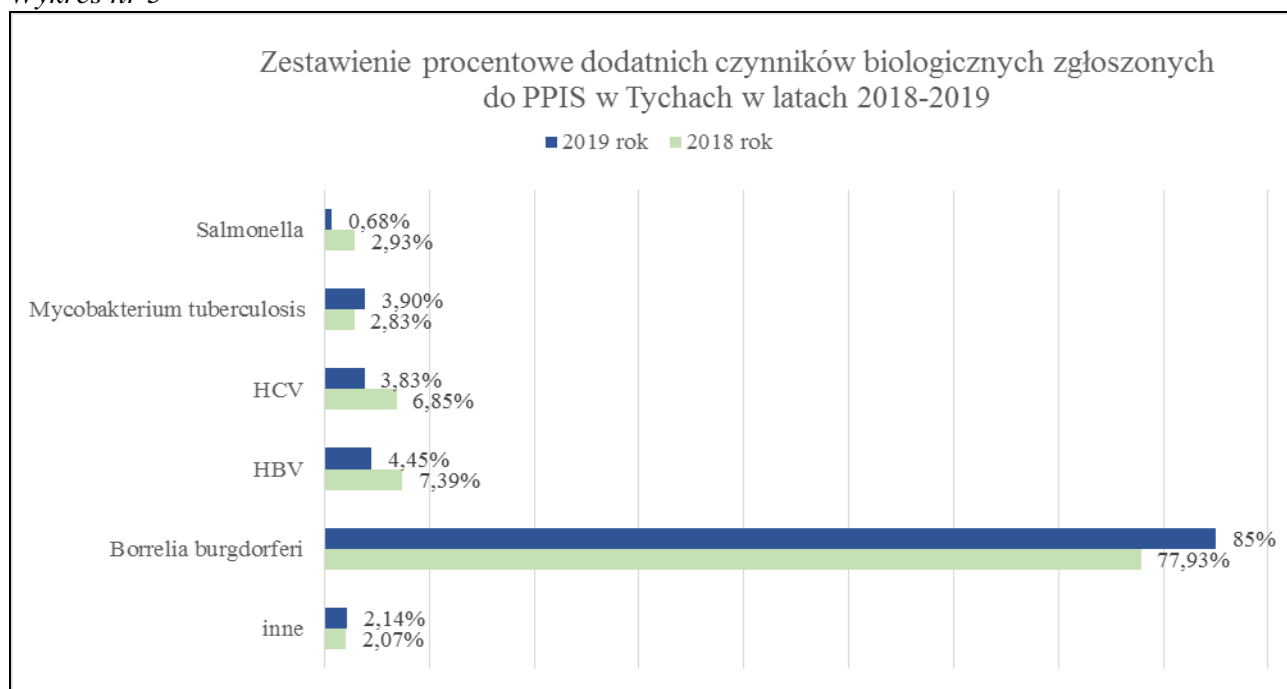
Prowadzony nadzór nad stanem sterylizacji wykazał, że w powiecie bieruńsko-lędzińskim w podmiotach udzielających świadczenia zdrowotne zainstalowano 28 urządzeń do sterylizacji wyrobów medycznych wielokrotnego użycia. Badania skuteczności sterylizacji w urządzeniach wykonywane są wg obowiązujących procedur w tym zakresie. W czasie przeprowadzania kontroli ocenie podlegały procedury oraz sposób dokumentowania procesów sterylizacji.

Kierownicy laboratoriów z całego terenu podległego nadzorowi PPIS w Tychach, zgłaszali biologiczne czynniki chorobotwórcze, które na bieżąco rejestrowano i analizowano.

W każdym uzasadnionym przypadku wdrażano działania przeciwepidemiczne. W 2019 r. zarejestrowano łącznie 1462 dodatnie biologiczne czynniki chorobotwórcze tj. o 58,91% więcej w porównaniu do 2018 r. (920 w 2018 r.). W analizowanym okresie największy procent dodatnich biologicznych czynników chorobotwórczych stanowiły zgłoszenia w kierunku borrelia burgdorferi- 1243 zgłoszeń (85% wszystkich zarejestrowanych biologicznych czynników chorobotwórczych), następnie dodatnie biologiczne czynniki potwierdzające zakażenie wirusami HBV (4,45%) i HCV (3,83%) oraz prątkiem gruźlicy- Mycobacterium tuberculosis complex (3,90%). Ponadto zarejestrowano zgłoszenia potwierdzające zakażenia Rotawirusami, Listerią monocytogenes, Klebsiellą pneumoniae, Chlamydią trachomatis, Streptococcus pneumoniae, Clostridium perfringens oraz Giardia lamblia.

Wykres nr 5

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru w podmiotach leczniczych stwierdzono:

- wystarczające zaopatrzenie w wyroby medyczne jednorazowego i wielokrotnego użytku,
- prawidłowo dokumentowane procesy sterylizacji,
- asortyment i ilość środków dezynfekcyjnych dostosowany do rodzaju zagrożeń biologicznych.

Zgodnie z powyższym można stwierdzić, że świadczenia zdrowotne udzielane były na właściwym poziomie higieniczno- sanitarnym.

W celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa ponadplanowo realizowano następujące zagadnienia:

- Europejski Tydzień Szczepień – działania informacyjno-edukacyjne,
- Konferencję na temat: „Szczepienia ochronne”,
- Monitorowanie i rejestrowanie danych dotyczących zatruc lub zgonów spowodowanych używaniem nowych substancji psychoaktywnych.

2. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW

Zapewnienie bezpiecznej żywności wymaga szeregu działań podejmowanych w sposób skoordynowany i zintegrowany. W tym celu wdrożono szereg norm prawnych w zakresie kontroli higieny żywności obowiązujących zarówno rolników, producentów, przetwórców i sprzedawców. Wszystkie te przepisy mają zapewnić spełnienie zasady „od pola do stołu”, czyli gwarantować bezpieczeństwo produktów żywnościowych na każdym etapie łańcucha produkcji i dystrybucji.

Charakterystyka nadzorowanych zakładów

W 2019 r. nadzorowano **3970** zakładów usytuowanych na terenie 4 powiatów. Znaczna liczba zakładów zlokalizowana jest na terenach wiejskich i na peryferiach miast. Najliczniejszą grupę stanowią zakłady obrotu żywnością, następnie zakłady żywienia zbiorowego otwartego, zamkniętego oraz obiekty produkcji żywności.

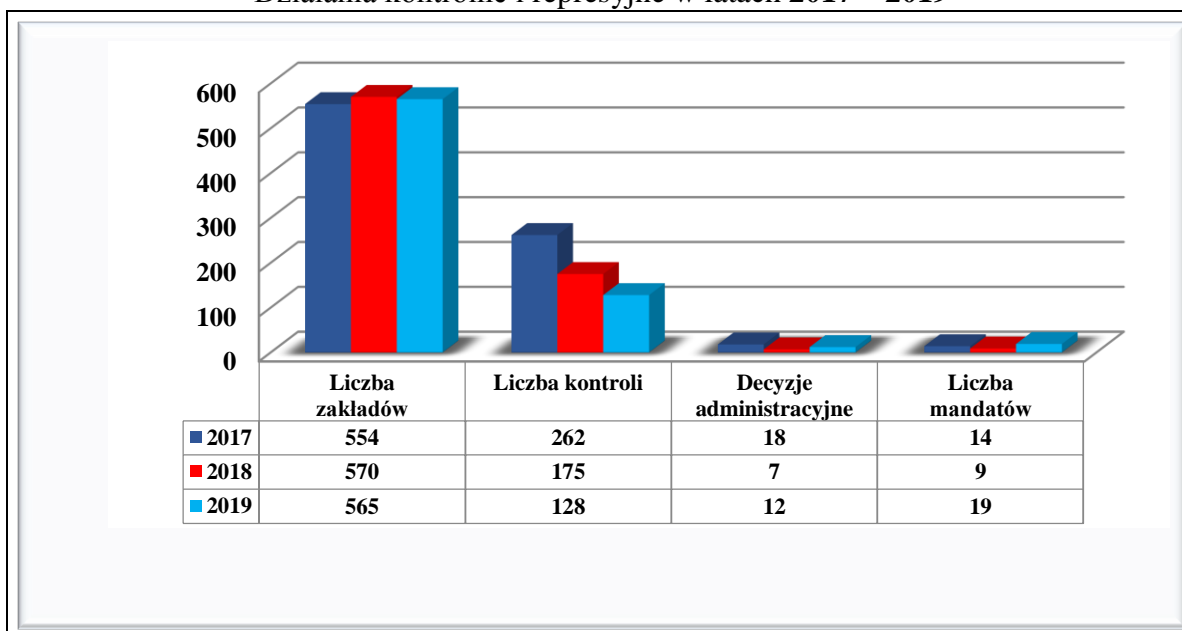
Na terenie działania tutejszej Stacji działają obiekty nowoczesne o wysokim standardzie, spełniające wymagania sanitarno – techniczne, funkcjonują również zakłady usytuowane w starym budownictwie, co wiąże się z ograniczonymi możliwościami ich modernizacji.

Ogólna ocena stanu sanitarnego zakładów żywieniowych i żywnościowych

W **2019 r.** na terenie powiatu bieruńsko-łędzkiego w ewidencji znajdowało się **565** zakładów. We wszystkich zakładach objętych nadzorem przeprowadzono **128** kontroli urzędowych. Wydano **12** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Winnych uchybień ukarano **19** mandatami karnymi na łączną kwotę **2900 zł** (wykres nr 1).

Wykres nr 1

Działania kontrolne i represyjne w latach 2017 – 2019

Zakłady Produkcji Żywności

W 2019 r. w ewidencji znajdowało się **55** zakładów, w których przeprowadzono **20** kontroli. Wydano **4** decyzje administracyjne, nałożono **3** mandaty karne na kwotę **600** zł.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości sanitarno – porządkowe i techniczne to m.in.:

- obecność zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników zbożowo-mącznych żywych i martwych,
- brak porządku i czystości we wszystkich w pomieszczeniach zakładu, brudne podłogi, urządzenia i sprzęt.

Zakłady Obrotu Żywnością

W 2019 r. w ewidencji znajdowało się **326** zakładów, w których przeprowadzono **64** kontrole. Wydano **6** decyzji administracyjnych, nałożono **13** mandatów karnych na kwotę **1700** zł.

Do uchybień najczęściej występujących w zakresie stanu technicznego należą:

- brak bieżącej, ciepłej wody przy jednokomorowym zlewozmywaku w pomieszczeniu magazynowym,
- brak bieżącej ciepłej i zimnej wody przy umywalce do mycia rąk w toalecie dla personelu,
- brudne, z ubytkami farby ściany i sufity w pomieszczeniach zakładu,
- zniszczone drzwi w pomieszczeniu magazynowym oraz toalecie dla personelu.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości/terminu przydatności do spożycia,
- przechowywanie środków spożywczych poza urządzeniem chłodniczym niezgodnie z zaleceniami producenta,
- brudne, zakurzone koszyki dla konsumentów,
- brak bieżących zapisów z monitoringu temperatury z urządzeń chłodniczych,
- ryby wędzone ekspozowane poza urządzeniem chłodniczym,
- brak opracowanych procedur opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- za regałami przy komorze chłodniczej nagromadzona warstwa ziemi, w jednej z komór chłodzących składowane warzywa, ziemniaki, podłoga mocno zabrudzona,
- stanowiska pracy wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
- urządzenie chłodnicze do przechowywania ciast wewnątrz brudne.

Zakłady Żywienia Zbiorowego (żywienie otwarte, mała gastronomia, żywienie zamknięte)

W 2019 r. w ewidencji znajdowały się **172** zakłady, w których przeprowadzono **44** kontrole. Wydano **2** decyzje administracyjne, nałożono **3** mandaty karne na kwotę **600** zł.

Do uchybień najczęściej występujących w zakresie stanu technicznego należą:

- przechowywanie mrożonek i środków spożywczych wymagających chłodzenia w niesprawnej lodówko-zamrażarce.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- wprowadzanie do produkcji środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia,
- brudne urządzenia chłodnicze i zamrażarki.

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością oraz kosmetyki

Nadzorem objęto 1 wytwórnię i 9 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz 1 zakład produkcji i 1 zakład obrotu kosmetykami. W 2019 r. nie przeprowadzano kontroli w tej grupie zakładów.

Nadzór nad importem/eksportem

W związku z prowadzeniem nadzoru, nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano 109 kontroli, w tym 21 kontroli środków transportu, skontrolowano 317 partii środków spożywczych, 31 partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, wydano 130 świadectw, jakości zdrowotnej. Dopuszczono do obrotu wszystkie zgłoszone partie.

Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków

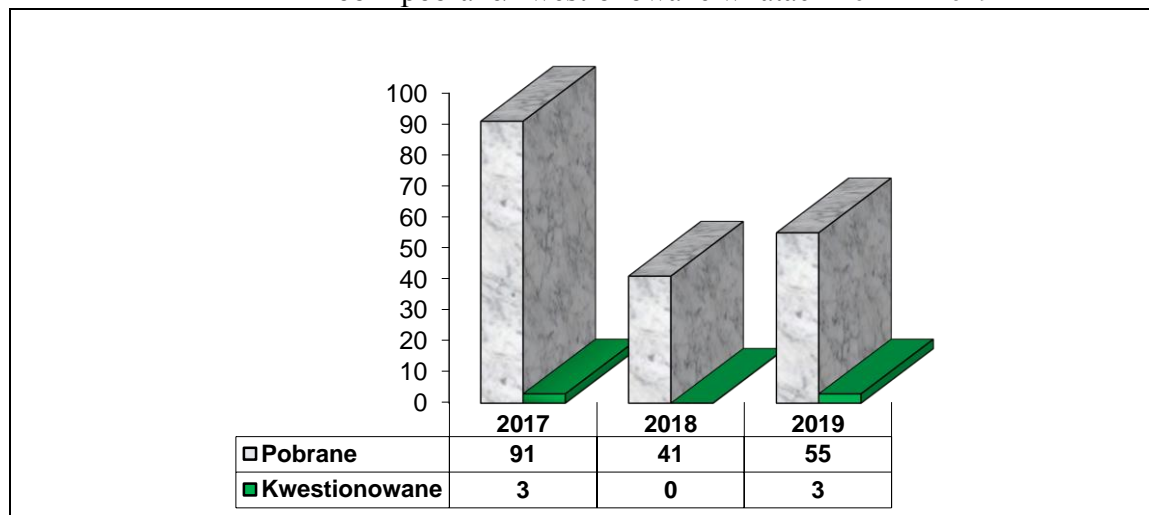
W 2019 r. na terenie powiatu bieruńsko – lędzińskiego pobrano do badań laboratoryjnych 55 próbek środków spożywczych, z których kwestionowano 3.

Przyczyną kwestionowania próbek była:

- obecność szkodników zbożowo - mącznych w zmiotkach i wytrzępkach z koszyków do garowania ciasta pobranych w piekarniach.

Wykres nr 2

Próbki pobrane/kwestionowane w latach 2017 – 2019

Wnioski i interwencje

W 2019 r. rozpatrzono ogółem 4 wnioski, wydano 2 decyzje administracyjne, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 600 zł.

Wnioski dotyczyły między innymi

niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych:

- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych, tj. na posadce wraz z żywnością po upływie terminu przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości,
- frytki smażone na starym oleju, ryby o przykrym zapachu,
- wykorzystywanie środków spożywczych do produkcji dań po upływie terminu przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości, w zakładzie żywienia zbiorowego,
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych.

niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych:

- brak dostatecznej ilości urządzeń chłodniczych,
- brak dopływu bieżącej ciepłej wody.

Tabela nr 1

<i>Wnioski o interwencję</i>		
Rok	Liczba zgłoszonych wniosków	Liczba mandatów karnych/kwota
2017	6	2/400
2018	4	1/300
2019	4	3/600

Akcje i działania dodatkowe**✚ Kontynuacja akcji „Mklik Próchniczek”**

Do kontynuowania akcji wytypowano 3 zakłady, które skontrolowano. Razem przeprowadzono 5 kontroli, w trakcie, których pobrano 6 próbek zmiotków oraz wytrzępeków do badań laboratoryjnych w kierunku obecności szkodników i ich pozostałości. Kwestionowano 3 próbki. Wydano 2 decyzje administracyjne z terminem natychmiastowej wykonalności nakazujących przeprowadzenie dezynsekcji pomieszczeń zakładu i sprzętu. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 2 mandaty karne na kwotę 400 zł. Po stwierdzeniu nieprawidłowości, potwierdzonych badaniami, w każdym z ww. zakładów dokonano rekontroli.

✚ Akcja „KOSZYK”

Na terenie powiatu bieruńsko-łędzkiego zlokalizowanych jest 11 sklepów, w których prowadzona jest sprzedaż z zastosowaniem koszyków i wózków dla klientów. W ramach zadań własnych przeprowadzono akcję, której celem było sprawdzenie czystości koszyków i wózków na zakupy. W ramach akcji skontrolowano 45% zakładów. W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły głównie nie stosowania się do obowiązujących w zakładzie procedur dotyczących mycia koszyków i wózków. W związku z powyższym w trzech przypadkach osoby winne ukarano mandatami karnymi na kwotę 400 zł, wszczęto postępowanie administracyjne oraz pouczono o konieczności przestrzegania wymagań higieny na wszystkich etapach dystrybucji żywności.

✚ Imprezy plenerowe/masowe

W okresie letnim skontrolowano działalność podmiotów prowadzoną na imprezie plenerowej/masowej: Dni Bierunia w miejscowości Bieruń Stary. Przeprowadzono 2 kontrole, nie stwierdzono nieprawidłowości.

✚ Ocena sposobu żywienia

Wykonano jedną teoretyczną ocenę żywienia w żłobku oraz pobrano do badań laboratoryjnych posiłek obiadowy. Zgodnie z przedstawionym do oceny jadłospisem dekadowym stwierdzono podawanie dzieciom 3 posiłków dziennie.

Zauważono, że żywienie jest urozmaicone pod względem doboru produktów z różnych grup. Warzywa lub owoce podano w większości posiłków. W potrawach wykorzystywane są jaja, chude gatunki mięsa, nasiona roślin strączkowych oraz ryby. Do przygotowywania potraw zastosowano naturalne składniki. Cukier, słodycze, miód i dżem są wykorzystywane w ograniczonych ilościach. Potrawy przygotowywano stosując różnorodne techniki ich sporządzania jak gotowanie, pieczenie, duszenie, smażenie. Stwierdzono jednak nierzetelne przekazywanie informacji dotyczącej składników alergicznych, co narusza rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)

nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. W ujęciu dekadowym teoretyczna wartość energetyczna posiłków była nieznacznie wyższa od normy, procent energii pochodzącej z białka, tłuszczu i węglowodanów był prawidłowy. Zawartości żelaza, fosforu, magnezu, witaminy C, witaminy A, witamin z grupy B, błonnika pokarmowego pokrywały średnie zapotrzebowanie na ww. składniki odżywcze, natomiast udział witaminy D oraz wapnia był za niski, zaś sodu za wysoki w stosunku do zalecanych norm. Analiza laboratoryjna posiłku obiadowego wykazała nieznaczne różnice w zakresie masy posiłku oraz wartości energetycznej. Analiza laboratoryjna wykazała ponadto 19 krotnie wyższą zawartość soli w posiłku w stosunku do wartości wyznaczonej teoretycznie, co wskazuje na nieuwzględnienie dodatku soli w raportach magazynowych przekazanych do oceny. Na podstawie analizy przygotowano zalecenia, które przekazano dyrektorowi zakładu.

Współpraca z innymi jednostkami/organami

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

- Pracownik Inspekcji Weterynaryjnej w Tychach przeprowadził szkolenia dla pracowników sekcji HŻŻ, których tematem było: „Nadzór nad rozbiorem mięsa”, „Nadzór nad produkcją mięsa mielonego”.
- Udzielano sobie wzajemnej pomocy merytorycznej z zakresu obowiązujących przepisów prawnych oraz udostępniano niezbędne w wykonywanej pracy akty prawne/procedury/instrukcje.
- Przekazywano informacje dotyczące naruszeń w zakładach nadzorowanych zgodnie z właściwością rzeczową i miejscową.
- Wzajemnie przekazywano informacje o wynikach badań środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz listy zakładów, które oprócz środków spożywczych produkują również materiał paszowy dla zwierząt.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

- Wypełniając zapisy porozumienia o współpracy przekazano informację do Inspekcji Farmaceutycznej o zamiarze przeprowadzenia kontroli tematycznych w zakładach podlegających wspólnemu nadzorowi oraz o zamiarze poboru próbek do badań laboratoryjnych.
- Udzielano sobie wzajemnej pomocy merytorycznej z zakresu obowiązujących przepisów prawnych.
- W jednym przypadku przekazano sprawę Śląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Farmaceutycznemu w związku ze stwierdzeniem wprowadzania do obrotu, jako suplementu diety, produktu leczniczego.

Współpraca ze Śląskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego

- W związku z prośbą Ośrodka Doradztwa Rolniczego przeprowadzono 5 szkoleń zewnętrznych dla rolników, w trakcie, których przeszkolono 128 osób. Tematem szkolenia były zagadnienia związane z zapobieganiem zagrożeniom mikrobiologicznym na etapie produkcji pierwotnej. Ponadto w trakcie szkoleń poruszano zagadnienia ujęte w wytycznych Komisji Europejskiej z 2017 r. dotyczące ograniczania ryzyka mikrobiologicznego w odniesieniu do świeżych owoców i warzyw na etapie produkcji podstawowej poprzez przestrzeganie zasad higieny.

Współpraca z Policją

- W roku sprawozdawczym udzielano informacji z zakresu obowiązujących przepisów prawnych.

Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Inspekcją Ochrony Środowiska

- W ramach współdziałania tych inspekcji realizując zapisy porozumienia pobierano do badań próbki owoców i warzyw pochodzących z produkcji pierwotnej. Próbki pobierano w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia. Nie stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów.

Współpraca z Inspekcją Handlową

- Przekazywano informacje dotyczące naruszeń w zakładach.

Analiza i wnioski w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności

1. Uruchamianie zakładów wprowadzających nowoczesne technologie o bardzo wysokim standardzie; inwestowanie w nowe wyposażenie i modernizowanie istniejących linii technologicznych; właściwą ocenę ryzyka w ramach posiadanych procedur oraz zapobieganie nieprawidłowościom; wzrost świadomości, fachowości i odpowiedzialności przedsiębiorców oraz osób zatrudnionych w obrocie i przy produkcji żywności; podnoszenie estetyki zakładów.
2. Oceniając sytuację lokalną w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności stwierdzono niższy niż w roku ubiegłym odsetek próbek kwestionowanych. Nadal stwierdza się obecność szkodników zbożowo – mącznych lub ich pozostałości w próbkach pobranych w piekarniach, co wskazuje na konieczność dalszego pobierania próbek w tym kierunku.
3. Stwierdzano przypadki: prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS oraz niezgodnie z decyzją o zatwierdzeniu zakładu.

3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO

Nadzorem Higieny Komunalnej i Środowiska objęto 1827 obiektów, z czego w powiecie bieruńsko - lędzińskim znajduje się łącznie 242 obiektów, w tym 40 placówek służby zdrowia. W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych przeprowadzono na nadzorowanym terenie łącznie 428 kontroli sanitarnych, w tym 41 na terenie powiatu bieruńsko - lędzińskiego.

Obiekty użyteczności publicznej

Baseny kąpielowe – w ewidencji 4, w tym 3 kryte pływalnie ogólnodostępne oraz 1 basen sezonowy. Przeprowadzono 4 kontrole.

Kontrole obiektów w zakresie oceny stanu sanitarnego i technicznego nie wykazały nieprawidłowości. Obiekty zapewniają właściwe warunki do korzystania z nich - prócz kąpeli w basenach, wannach jacuzzi, zjeżdżalniach - oferują klientom dodatkowe atrakcje tj. sauny, siłownie, grotty solne. W obiektach zapewniony jest wystarczający zapas środków czystości i preparatów dezynfekcyjnych.

Basen sezonowy znajdujący się na terenie ośrodka rekreacyjnego „Zalew” w Lędzinach, funkcjonował od 23 czerwca do końca sierpnia 2019 r. Korzystającym zapewniono dostęp do kompleksu pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i punktu medycznego. Przed rozpoczęciem sezonu

zostały odnowione przebieralnie. Przy basenie dostępne są kory tenisowe, skate-park i plac zabaw dla dzieci.

Domy pomocy społecznej – w ewidencji 6, przeprowadzono 1 kontrolę.

Skontrolowano obiekt zlokalizowany w Bieruniu, przeznaczony dla 15 seniorów, którzy mają możliwość przebywania w systemie dziennym. Ośrodek umożliwia seniorom zajęcia rehabilitacyjne, spotkania z psychologiem i dietetykiem. Uczestnicy korzystają z zajęć kulturalno – oświatowych realizowanych m.in. poprzez warsztaty plastyczne, rękodzieło, śpiew oraz organizację spotkań tematycznych i zabaw. Bieżący stan sanitarno-porządkowy nie budził uwag, placówkę oceniono jako dobrą.

Noclegownie dla bezdomnych – w ewidencji 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę.

W zakresie oceny bieżącego stanu sanitarnego przeprowadzono jedną kontrolę w związku z interwencją w noclegowni pn. „Dom Nadziei” w Lędzinach. Stwierdzono szereg nieprawidłowości dotyczących niewłaściwego stanu sanitarnego. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych za stwierdzone nieprawidłowości, które naruszają przepisy prawa żywnościowego wszczęto postępowanie administracyjne oraz nałożono na osobę odpowiedzialną mandat karny. W zakresie oceny bieżącego stanu sanitarnego pomieszczeń stwierdzono szereg uchybień sanitarno – technicznych w związku z czym wydano decyzję administracyjną.

Hotele, inne obiekty świadczące usługi hotelarskie - w ewidencji 2 hotele, 4 inne obiekty hotelarskie przeprowadzono 1 kontrolę.

W obiekcie pn. Dom Górnika Nr 1 w Lędzinach na wniosek właściciela obiektu tj. Gminy Lędziny wydano decyzję prolongującą. Zmiana terminu realizacji nakazów decyzji dotyczyła zapewnienia gładkiej i łatwo zmywalnej stolarki drzwiowej i okiennej oraz pokrycia podłóg we wszystkich pomieszczeniach materiałem gładkim i łatwo zmywalnym. Obiekt oceniono jako zły technicznie. Właściciel wyłączył z użytkowania skrzydło budynku na czterech kondygnacjach.

Pola biwakowe – w ewidencji 1 pole, przeprowadzono 1 kontrolę.

Pole biwakowe zlokalizowane przy zbiorniku Dzieńkowice, umożliwia znalezienie dogodnego miejsca do rozbicia namiotu czy postawienie przyczepy, kampera. Dla korzystających zapewnione zaplecze sanitarne. Na terenie funkcjonuje plac zabaw dla dzieci, boisko do piłki nożnej, piłki siatkowej, miejsce na grilla. W pobliżu obiektu usytuowana jest wypożyczalnia sprzętu pływackiego, co pozwala w pełni korzystać z walorów jeziora. W dniu kontroli obiekt zadbane, utrzymany czysto, tereny zielone systematycznie wykaszane.

Parkingi przy trasach turystycznych – w ewidencji 1 parking, przeprowadzono 2 kontrole.

Skontrolowano jedną trasę turystyczną przy drodze krajowej nr S-1, którą oceniono, jako dobrą. Podróżni mają możliwość skorzystania z pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i zaplecza gastronomicznego. Obiekt prowadzi działalność całoroczną. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zakłady fryzjerskie, fryzjersko – kosmetyczne, kosmetyczne i odnowy biologicznej, tatuażu – w ewidencji 103 obiekty, w tym: 41 zakładów fryzjerskich - przeprowadzono 3 kontrole; 38 zakładów kosmetycznych – przeprowadzono 1 kontrolę, 9 gabinetów odnowy biologicznej - 2 kontrole; 15 zakładów fryzjersko-kosmetycznych - 2 kontrole.

W trakcie kontroli stwierdzono właściwy stan sanitarno-porządkowy. Dla klientów w zakładach zapewniono wystarczającą ilość sprzętu jednorazowego i wielorazowego użycia. Przy obsłudze klienta korzysta się wyłącznie z czystych, dezynfekowanych narzędzi oraz przyborów fryzjerskich i kosmetycznych. W zakładzie stosowana jest bielizna jednorazowego i wielokrotnego użytku. Bielizna czysta przechowywana jest w higienicznych warunkach.

Obiekty oferujące wyłącznie usługi solaryjne, utrzymane były we właściwym stanie sanitarno-porządkowym. Właściciele w widocznym miejscu wywiesili czytelną informację zgodnie z wzorem podanym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. (Dz. U. 2018r. poz. 275) o treści: „Zakaz udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium); oraz o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium - Minister Zdrowia ostrzega: korzystanie z solarium zwiększa ryzyko zachorowania na nowotwór złośliwy skóry”. Obiekty oceniono jako dobre.

Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, tatuażu – skontrolowano 2 obiekty.

W zakładach przy obsłudze klientów, w trakcie zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanki używa się sprzętu jednorazowego użycia. Obserwuje się wzrost świadomości właścicieli dotycząca bezpiecznego wykonywania zabiegów przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, w związku z tym wyposażają swoje obiekty w autoklawy. Zakłady posiadają opracowane instrukcje postępowania z odpadami oraz procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. Prowadzona jest prawidłowa gospodarka postępowania z odpadami. Zakłady posiadają zawarte umowy na odbiór opadów z firmami specjalistycznymi. Stan sanitarno-porządkowy skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Tereny rekreacyjne – w ewidencji 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole.

Kąpielisko „Łysina” w Bieruniu przy ul. Łysinowej zarządzane jest przez Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bieruniu Rynek 14. W sezonie letnim osoby wypoczywające mogły zażywać kąpeli wodnych i słonecznych na piaszczystej plaży, dostępne były przebieralnie, boisko do piłki siatkowej – plażowej, jak również możliwość spacerów i jazdy na rowerach po leśnych ścieżkach. Od strony lasu dla korzystających z wypoczynku dostępne są dwie toalety typu TOI-TOI damska i męska podłączone do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej. W sezonie w pobliżu punktów gastronomicznych zainstalowany jest kontener sanitarny z podziałem na toalety damskie i męskie. Przy umywalkach zapewniony dopływ bieżącej ciepłej wody, dozowniki z mydłem w płynie, ręczniki jednorazowego użycia, pojemniki na zużyte ręczniki.

Zakłady pogrzebowe – w ewidencji 5 obiektów, przeprowadzono 1 kontrolę, skontrolowano 1 środek do przewozu zwłok.

Kontrolą objęto jeden zakład pogrzebowy oraz jeden środek transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Zakłady usług pogrzebowych prowadzą mycie samochodów pogrzebowych z zewnątrz na myjniach, a dezynfekcję wewnątrz wykonują po każdym przewozie zwłok we własnym zakresie. Prowadzone są zeszyty w których odnotowywane są zabiegi mycia i dezynfekcji pojazdów. Zakłady posiadają odpowiedni asortyment środków dezynfekcyjnych. Odpady niebezpieczne odbierane przez specjalistyczne firmy zgodnie z zawartymi umowami. Opracowane są instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji środków transportu. Obiekty utrzymane w należytym stanie sanitarno-porządkowym.

Domy przedpogrzebowe – w ewidencji 3 obiekty, przeprowadzono 1 kontrolę. W trakcie kontroli stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia i wykorzystywanej do kąpieli i rekreacji.

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach sprawuje nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59) oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym

zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2019 r., poz. 1437). Wymagania dotyczące, jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294);

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę w rozumieniu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków należy do zadań własnych gminy. Dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia zajmują się odpowiednio:

w mieście Bieruń - Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą przy ul. Sadowej 4 w Tychach,

w gminie Bojszowy - Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą przy ul. Sadowej 4 w Tychach,

w gminie Chełm Śląski - Gminna Spółka Komunalna Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Techników 25 w Chełmie Śląskim,

w mieście Lędziny - Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą przy ul. Sadowej 4 w Tychach oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Partner” Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Lędzińskiej 47 w Lędzinach,

w mieście Imielin - Miejska Spółka Komunalna Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Imielińskiej 87 w Imielinie.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi - woda jest w pełni bezpieczna dla zdrowia (zdatna do spożycia) jeśli spełnia określone w nim wymagania. Podstawowym kryterium, jakie powinna spełniać woda do spożycia jest brak mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz brak agresywnych właściwości korozyjnych.

Podstawę zapewnienia odbiorcom bezpiecznej wody do spożycia stanowiły badania wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne, jak również badania realizowane w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia w ramach kontroli wewnętrznej prowadzone były na podstawie uzgodnionych wcześniej z PPIS w Tychach harmonogramów pobierania próbek wody, zgodnie z częstotliwością i zakresem określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Próbki wody badane były w akredytowanych laboratoriach posiadających system jakości badań wody zatwierdzony przez PPIS. Próbki wody badane były w laboratorium:

- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o. z siedzibą w Lędzinach przy ul. Lędzińskiej 8,
- SGS Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Pszczynie przy ul. Cieszyńskiej 52a,
- Wydział Badania Wody z siedzibą w Katowicach przy ul. Żeliwnej 38,
- Wydział Badania Wody Laboratorium Goczałkowice z siedzibą w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Jeziornej 5,
- Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki z siedzibą w Sosnowcu przy ul. Wodociągi 4.

W ramach kontroli wewnętrznej pobrano **163** próbki wody w zakresie badań parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych. Sprawozdania z badań były na bieżąco przekazywane do PPIS w Tychach

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia w ramach kontroli urzędowej. Próbki wody pobierane przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach badane były w Zintegrowanym Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które obejmuje:

- Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach,
- Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bielsku-Białej,
- Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

Przedstawiciele PPIS w Tychach pobrali **29** próbek w zakresie badań parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

Jakość fizykochemiczna i mikrobiologiczna badanych próbek wody (w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej) nie budziła większych zastrzeżeń, w pobranych próbkach wody nie stwierdzono przekroczeń, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających tą wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną dokonywaną przez konsumentów. W razie stwierdzonych nieprawidłowości każdorazowo podejmowano działania zmierzające do ich usunięcia (płukanie, dezynfekcja sieci), co potwierdzane było ponownym badaniem próbki wody. Powtórne badania nie wykazały przekroczeń parametru.

Po przeanalizowaniu wszystkich sprawozdań z badań wody wykonanych w 2019 r. stwierdzono, że w zakresie badanych parametrów mikrobiologicznym i fizykochemicznym woda na nadzorowanym terenie spełniała wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2019 r. zgłoszono jedną interwencję na złą jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego – zgłoszenie okazało się bezzasadne. Nie prowadzono również postępowań administracyjnych wobec przedsiębiorstw wodociągowych zaopatrujących powiat w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Nie prowadzono działań naprawczych na terenie powiatu oraz nie zgłoszono do PPIS w Tychach wniosków z prośbą o zgodę na odstępstwa od wymagań zawartych w rozporządzeniu.

Zbiornik wody powierzchniowej

Na terenie powiatu znajduje się zbiornik Dzieckowice oraz ujęcie wody powierzchniowej, przeznaczonej do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia, należące do Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach. Woda z tego zbiornika uzdatniania jest w Zakładzie uzdatniania Wody Dzieckowice w Imielinie.

W 2019 r. na podstawie wszystkich uzyskanych wyników badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych próbek wody oraz w oparciu o przeprowadzoną ocenę ich jakości zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia - przyjęto kategorię jakości wody – A2. Do tej kategorii zalicza się wody wymagające typowego uzdatnienia fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnej, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i dezynfekcji końcowej.

Rozporządzenie zastąpiono rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Badania wody wykonywane były w Zintegrowanym Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W drugim i czwartym kwartale 2019 r. pobrano próbki wody powierzchniowej przeznaczonej do spożycia przez ludzi w kierunku skażeń promieniotwórczych (oznaczenia aktywności izotopu Cs 137) - nie stwierdzono przekroczeń.

Pływalnie /baseny kąpielowe

W powiecie bieruńsko - łędzińskim znajdują się 4 obiekty: 2 kryte pływalnie w Łędzinach i Bieruniu, 1 basen przy szkole podstawowej w Bieruniu oraz 1 basen sezonowy w Łędzinach, w którym woda w dalszym ciągu chlorowana jest ręcznie.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016) za zapewnienie bezpieczeństwa kąpiących się osób jest odpowiedzialny administrator obiektu, który prowadzi kompleksową kontrolę jakości wody na pływalniach oraz odpowiada za jakość usług świadczonych w obiektach.

W 2019 r. zarządzający pływalniami wykonywali badania zgodnie z harmonogramem uzgodnionym i zatwierdzonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tychach. Wszystkie badania jakości wody na pływalniach były realizowane przez laboratoria, które posiadają akredytację Polskiego Centrum Akredytacji na wykonywanie badań odpowiadających metodykom

referencyjnym analiz wody na pływalniach. Sprawozdania z badań jakości wody na pływalniach wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej przekazywane były do PPIS w Tychach. Zakresy i częstotliwość badań wody na pływalniach były zgodne z wymaganiami mikrobiologicznymi i fizykochemicznymi wody na pływalniach, w tym wody doprowadzonej na pływalnię, określonymi w zał. nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. W przypadku nieprawidłowych wyników badań zarządzający podejmowali działania naprawcze a informacje o podjętych działaniach naprawczych przekazywano na bieżąco PPIS w Tychach. Zarządzający prowadzili w sposób udokumentowany bieżącą obserwację wody na pływalni oraz wykonywali bieżące pomiary (pH, potencjał redoks, chlor wolny, chlor związany) zapisywane w odpowiednich rejestrach. Zgodnie z rozporządzeniem zarządzający pływalnią zamieszczali na tablicy informacyjnej aktualne komunikaty o jakości wody na pływalni oraz zbiorczą ocenę roczną wody na pływalni wydaną przez PPIS w Tychach.

Przedstawiciele PPIS w Tychach w 2019 r. sprawowali nadzór nad jakością wody w nieckach basenowych, jak również sprawdzali warunki higieniczno-sanitarne i stan techniczny hali basenowej, zaplecza technicznego oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach, PPIS w Tychach wydał 4 zbiorcze roczne oceny jakości wody na pływalni stwierdzając, że eksploatacja była prowadzona przez zarządzającego pływalnią / basenem sezonowym w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne korzystających z pływalni / basenu sezonowego. W tym celu przeanalizowano:

- wyniki badań jakości wody na pływalni wykonanych przez zarządzającego pływalnią, zgodnie z zatwierdzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach harmonogramem kontroli wewnętrznej,
- parametry jakości wody na pływalni ocenionych na podstawie bieżącej obserwacji,
- zakres i częstotliwość wykonywania badań wody przez zarządzającego pływalnią oraz zastosowanych metodyk referencyjnych analiz,
- wyniki badań wody na pływalni wykonywanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach,
- podejmowane działania naprawcze.

Kąpieliska

W dniu 22 czerwca 2019 r. zostało otwarte kąpielisko „Łysina” w Bieruniu, które funkcjonowało do 1 września 2019 r. Woda w kąpielisku w sezonie 2019 r. była przydatna do kąpieli.

Organizator kąpieliska „Łysina” w Bieruniu przy ul. Łysinowej tj. Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bieruniu Rynek 14 w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tychach ustalił harmonogram pobierania próbek wody w sezonie kąpielowym. Przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego w ramach kontroli urzędowej przedstawiciele PPIS w Tychach dokonali oceny wizualnej kąpieliska oraz pobrali próbki wody do badań. Na podstawie otrzymanych wyników PPIS w Tychach wydał orzeczenie o przydatności wody do kąpieli, zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli. Próbki wody pobrane w ramach kontroli wewnętrznej w lipcu i sierpniu spełniały wymagania zawarte w rozporządzeniu, w związku z czym PPIS w Tychach w każdym z tych przypadków stwierdził przydatność wody do kąpieli. Orzeczenia każdorazowo wysyłane były do organizatora kąpieliska BOSIR w Bieruniu oraz Burmistrza Miasta Bieruń.

Działania edukacyjne

W 2019 r. prowadzony był ciąg dalszy Kampanii „HCV Jestem Świadom” w związku z czym pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przekazywali ulotki i materiały edukacyjne przedstawicielom zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu. Przedstawiciele tych zawodów uświadamiani są dzięki takim kampaniom jak ważna jest poprawa warunków higienicznych

w zakładach, jak ważne jest wdrożenie i stosowanie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług w trakcie wykonywania których może dojść do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich oraz ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Wnioski:

1. Sprawowanie nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej przyczynia się do ciągłej poprawy warunków świadczenia usług. Sukcesywnie poprawia się stan techniczny i sanitarny nadzorowanych obiektów. Właściciele obiektów dążą do ciągłego podnoszenia kwalifikacji swoich pracowników, dzięki czemu podnoszą poziom świadczonych usług. Jednak w dalszym ciągu dla pracowników dokonujących czynności kontrolnych w zakładach kosmetycznych, fryzjerskich i tatuażu utrudniony jest sposób ich przeprowadzania. Powodem jest brak aktu prawnego, który określałby szczegółowe wymagania dla obiektów świadczących usługi z zakresu fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej.
2. Analiza jakości mikrobiologicznej i fizykochemicznej badanych wód potwierdza, że nie stanowią one zagrożenia dla zdrowia ludności, a przekroczenia parametrów, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających tą wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną są sporadyczne.

4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny PSSE w Tychach wykonuje badania dotyczące zagrożeń zdrowotnych i oceny higienicznej środowiska wody, zagrożeń wynikających z nosicielstwa zarasków schorzeń jelitowych oraz warunków środowiska (w zakresie pomiarów hałasu i stężenia tlenu węgla). Zadania te realizowane są w dwóch Sekcjach: Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B).

Oddział Laboratoryjny posiada odpowiednie warunki lokalowe, nowoczesne wyposażenie pomiarowe, personel posiadający właściwe wykształcenie i kwalifikacje. Obecnie został wdrożony system zarządzania zgodny z wymaganiami znowelizowanej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Działalność laboratoryjna jest zorganizowana i prowadzona w taki sposób, aby na każdym etapie pracy była zachowana bezstronność oraz poufność wszelkich informacji i danych klienta uzyskanych podczas realizacji zleceń. Badania wykonywane są zgodnie z ustalonymi,

wyspecyfikowanymi metodami, tak, aby spełniały wymagania klientów, wymagania przepisów prawnych oraz organizacji udzielającej uznania. Uzyskane wyniki badań pozwalają Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach na monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu, jej obiektywną ocenę oraz podejmowanie niezbędnych i właściwych działań interwencyjnych.

Formalnym potwierdzeniem kompetencji laboratorium jest posiadany certyfikat akredytacji nadany przez organizację udzielającą uznania jakim jest Polskie Centrum Akredytacji. Obecnie Oddział Laboratoryjny pracuje w IV cyklu akredytacji a Certyfikat Akredytacji Nr AB 500 jest ważny do 8.07.2020 r.

Aktualny Zakres akredytacji jest dostępny na stronie internetowej PCA: www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytowane podmioty → laboratoria badawcze.

Oddział Laboratoryjny systematycznie dąży do wdrażania opublikowanych nowych lub znowelizowanych metod badawczych i tak w 2019 r. została wdrożona, zweryfikowana i przygotowana do akredytacji norma PN-EN ISO 11731:2017-08 +AP1:2019-12 do oznaczania bakterii z rodzaju Legionella w wodzie.

W ramach edukacji prozdrowotnej dzieci i młodzież ze szkół podstawowych ma możliwość odwiedzić laboratorium PSSE, gdzie może zapoznać się z informacjami na temat nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody oraz uczestniczyć w pokazie wykonania badań wody w zakresie wybranych parametrów.

W 2019 r. 8 osób (studenci i uczniowie szkół średnich) odbyło praktyki zawodowe w laboratorium PSSE, podczas których zapoznawali się z teoretycznymi podstawami metodyk badawczych oraz nabywali praktyczne umiejętności wykonywania fizykochemicznych i mikrobiologicznych badań wody.

W 2019 r. w Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) wykonywane były badania wody oraz pomiary chloru wolnego, chloru całkowitego, chloru związanego i potencjału redox w wodzie na pływalniach w terenie dla obszaru działania: PSSE w Tychach i PSSE w Katowicach, a także pomiary natężenia hałasu w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (w ramach

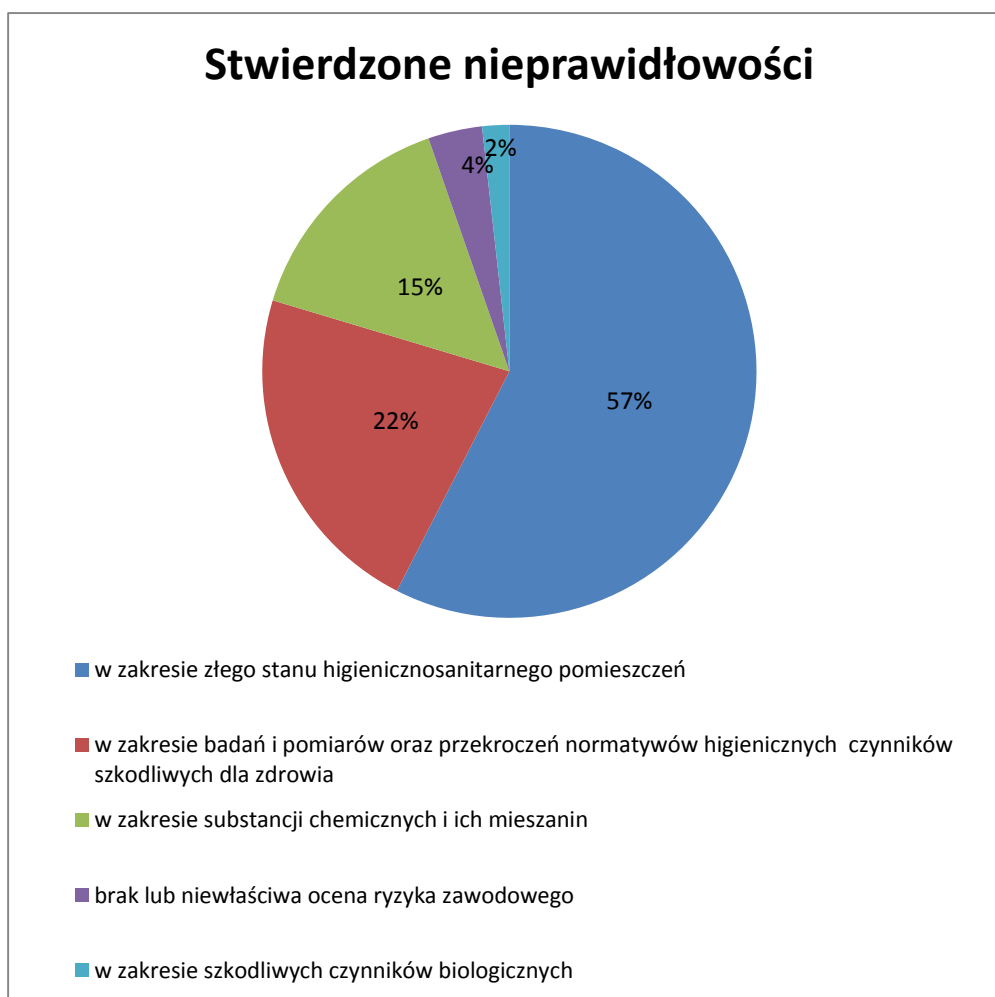
interwencji) dla obszaru działania PSSE w Tychach i Rybniku. Natomiast w Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B) wykonywane były badania kału i skuteczności procesów sterylizacji dla obszaru działania: PSSE w Tychach, PSSE w Rybniku i PSSE w Wodzisławiu Śląskim. Łączną liczbę i kierunki badań dla ww. obszaru działania PSSE przedstawia poniższa tabela.

Sekcja	Rodzaj badań	Liczba badań	Liczba oznaczeń
OL/KŚ	<p>Badania próbek wody z ujęć powierzchniowych i głębinowych, sieci wodociągowej, wody przeznaczonej do kąpielii (kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpielii i baseny kąpielowe) obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parametry fizyczne: barwa, mętność, odczyn (pH), potencjał redox, przewodność smak, zapach, zawiesiny - parametry chemiczne: jon amonowy, azotany, azotyny, Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, chlorki, chlor wolny i ogólny, chlor związany fosforany, glin, indeks nadmanganianowy, mangan, siarczany, tlen rozpuszczony, wapń i magnez (zawartość sumaryczna) – twardość, żelazo - parametry bakteriologiczne: bakterie grupy coli, Escherichia coli, Clostridium perfringens łącznie ze sporami, Enterokoki ,Gronkowce koagulazo-dodatnie, Legionella, Ogólna liczba bakterii na agarze odżywczym, Pseudomonas aeruginosa 	2757	8515
	Hałas w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w ramach zleceń klienta wewnętrznego (interwencje)	8	12
OL/B	<p>BIEGUNKI – badanie dzieci chorych do drugiego roku życia w kierunku pałeczek Salmonella, Shigella, Yersinia, Escherichia coli z grupy: O25, O26, O44, O55, O86, O111, O114, O119, O124, O125, O126, O127, O128, O142, O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae.</p> <p>CHORZY – badanie osób z objawami chorobowymi wskazującymi na zakażenie pałeczkami Salmonella, Shigella, Yersinia i Escherichia coli z grupy: O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae.</p> <p>OZDROWIENICY – badanie osób, u których stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella po leczeniu oraz po ustąpieniu objawów chorobowych</p> <p>NOSICIELE - badanie osób bez objawów chorobowych, w organizmach których bytują i rozmnażają się pałeczki Salmonella i Shigella</p> <p>STYCZNOŚĆ - badanie osób bez objawów chorobowych, które pozostawały w bezpośredniej lub pośredniej styczności z osobą chorą, u której stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella</p> <p>KLASYFIKACJA SZCZEPÓW - potwierdzenie biochemiczne i serologiczne, wyhodowanych przez laboratoria spoza Inspekcji Sanitarnej, szczepów Salmonella, Shigella, Escherichia coli</p> <p>Badanie wskaźników biologicznych kontroli skuteczności sterylizacji przeprowadzanych w autoklawach (Sporal A) i serylizatorach (Sporal S)</p> <p>BRANŻOWCY - badanie osób zdrowych w celu wyeliminowania nosicielstwa pałeczek Salmonella i Shigella</p>	14897	156000

5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH

W powiecie bieruńsko-łędzimskim nadzorem bieżącym objętych jest aktualnie **120** podmiotów gospodarczych nadzorowanych ze względu na warunki zdrowotne środowiska pracy lub wprowadzanie do obrotu i stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin. W zakładach tych zatrudnionych jest ogółem **13710** pracowników.

W 2019 r. przeprowadzono **44** kontrole w **35** zakładach pracy. W związku ze stwierdzeniem naruszenia przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy lub dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin, wydanych zostało **21** decyzji dotyczących usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Decyzje te zawierały **109** nakazów.

W 2019 r. w zakresie nadzoru nad prawidłowym wprowadzaniem do obrotu lub stosowaniem substancji chemicznych i ich mieszanin oraz produktów biobójczych przeprowadzono w powiecie bieruńsko-łędzimskim 5 kontrole dotyczących wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin oraz produktów biobójczych w 5 zakładach pracy oraz 24 kontrole dotyczące stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin oraz produktów biobójczych.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości wydano 5 decyzji nakazujących: zapewnienie właściwego oznakowania mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie, poinformowanie Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o sprowadzaniu lub wytwarzaniu

i wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mieszanin stwarzających zagrożenie, posiadanie spisu oraz aktualnych kart charakterystyki stosowanych substancji chemicznych lub ich mieszanin, umożliwienie dostępu pracownikom stosującym substancje i mieszaniny chemiczne do informacji zawartych w kartach charakterystyki, zapewnienie instrukcji bhp związanych ze stosowaniem chemikaliów. Ponadto w trakcie kontroli u dystrybutora wycofano z obrotu produkt biobójczy, który nie posiadał odpowiedniego pozwolenia.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia

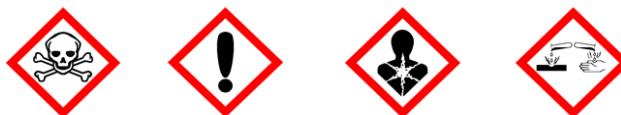
Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy stwierdzone są w **19** zakładach pracy w zakresie: pyłów, hałasu, drgań, promieniowania optycznego nielaserowego oraz czynników chemicznych. W warunkach tych pracowało **2787** osób.

Piktogramy określające rodzaj zagrożenia stwarzanego przez substancje chemiczne i ich mieszaniny:

Piktogramy dla zagrożeń fizykochemicznych

Piktogramy dla zagrożeń dla zdrowia

Piktogram dla zagrożenia dla środowiska

Znak ostrzegający przed zagrożeniem biologicznym:

Przykładowe znaki nakazujące stosowanie środków ochrony indywidualnej:

Choroby zawodowe

Stwierdzono **22** choroby zawodowe w **3** zakładach pracy - **21** pylic płuc górników kopalń węgla, **1** uszkodzenie słuchu spowodowane hałasem.

Środki zastępcze (tzw. dopalacze)

Na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego nie stwierdzono obiektów, w których wytwarzano lub wprowadzano do obrotu środki zastępcze.

Wnioski:

- W kopalniach węgla kamiennego występuje w środowisku pracy narażenie na pyły węgla kamiennego, które jest przyczyną chorób zawodowych górników - pylic płuc (stwierdzanych najczęściej po zakończeniu pracy zawodowej).
- Pracodawcy nie przeprowadzają systematycznie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy.
- Stwierdzone są nieprawidłowe karty charakterystyki substancji chemicznych i ich mieszanin stosowanych w działalności zawodowej lub wprowadzanych do obrotu.
- Pomieszczenia pracy i pomieszczenia higieniczno-sanitarne w zakładach pracy niejednokrotnie nie są utrzymane we właściwym stanie, zgodnym z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zadania wykonywane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i mają charakter prewencyjny, zmierzający do zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego w projektowanych i realizowanych obiektach, a także ochrony zdrowia ludzi przebywających w sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć.

Podstawę działalności inwestycyjnej stanowi planowanie przestrzenne, które ma za zadanie realizować zasadę ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju, a także wprowadzać rozwiązania mające na celu ochronę środowiska, w tym zdrowia ludzi. W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaopiniował **18** projektów planów zagospodarowania przestrzennego opracowanych dla terenów położonych w powiecie bieruńsko-łędzińskim oraz **1** projekt zmiany studium uwarunkowań. Dla kolejnych **2** projektów planu uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. W **8** przypadkach zmiany planu uznano za zasadne odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przekazane do zaopiniowania projekty planów wskazywały zagospodarowanie zgodne ze stanem istniejącym, wyznaczały nowe tereny głównie pod zabudowę mieszkaniową i usługową, w tym usług turystyki, sportu i rekreacji, zakładały ochronę wybranych terenów przed wprowadzeniem zabudowy, w szczególności doliny Imielinki i Przemszy, tereny zieleni i lasów oraz wprowadzały zmiany w zakresie przeprowadzenia układu komunikacyjnego w celu dostosowania go do obecnego i przyszłego zagospodarowania terenu. Ponadto wskazano tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, rozmieszczenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², wyznaczono drogę klasy KDZ, która ma docelowo stanowić połączenie istniejącego układu drogowego z planowaną trasą S1 oraz przełożenie drogi krajowej nr 44. Jeden z planów miał na celu umożliwienie dłuższego wydobycia kruszywa, zmieniona została technologia wydobycia co spowodowało zmniejszenie uciążliwości zakładu, a co za tym idzie zmniejszenie zasięgów obszarów i terenów górniczych. W każdym projekcie planu zagospodarowania przestrzennego proponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym Główny Zbiornik Wód Podziemnych oraz użytkowe poziomy wodonośne.

Celem sporządzanych planów było racjonalne zagospodarowanie terenów, zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej przyjętej dla danego obszaru w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego poprzez ustalenie stosownych przeznaczeń terenów oraz zasad zabudowy, zagospodarowania oraz kształtowania i ochrony ładu przestrzennego. Przedłożony do oceny projekt zmiany studium uwarunkowań miał na celu powiększenie obszarów aktywności gospodarczej w północno-zachodniej części miasta Bierunia. Dodatkowo wprowadzone zostały wytyczne dla dokumentów planistycznych odnośnie rozwiązań, które należy przyjąć na

terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w celu ograniczenia zagrożenia oraz wyznaczania np. stref buforowych, obszarów zieleni izolującej pomiędzy terenami o potencjalnie uciążliwym oddziaływaniu a terenami „chronionymi” w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi.

Odrębną kwestię w działaniach zmierzających do poprawy stanu sanitarno-higienicznego stanowi opiniowanie i określanie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W 2019 r. organy administracji prowadzące postępowanie w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko zasięgały opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach co do potrzeby przeprowadzenia takiej oceny dla **10** przedsięwzięć. Po przeanalizowaniu rodzaju i charakterystyki przedsięwzięcia, jego usytuowania oraz rodzaju i skali możliwego oddziaływania w żadnym przypadku nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia takiego postępowania.

Na kolejnym etapie postępowania tj. przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zaopiniowano warunki realizacji **1** przedsięwzięcia, a była to stacja demontażu pojazdów.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięcia zwracano uwagę na konieczność zapewnienia ludziom, przebywającym w sąsiedztwie inwestycji, odpowiednich warunków życia poprzez m.in. zabezpieczenie przed występującą uciążliwością hałasu oraz zabezpieczenie przed wpływem zanieczyszczenia powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, jak i właściwą gospodarkę odpadami na etapie ich realizacji, eksploatacji oraz likwidacji.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa również prawidłowe zaprojektowanie obiektu budowlanego, a także jego wykonanie. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych sprawdzano czy dla planowanego zakresu i programu funkcjonowania obiektu zostaną spełnione wymagania określone w przepisach szczegółowych oraz wszystkich mających zastosowanie przepisach i normach wynikających z Prawa budowlanego.

W roku ubiegłym uzgodniono **4** projekty architektoniczno-budowlane i były to projekty: budowy podczyszczalni wód technologicznych na oczyszczalni, budowy budynku usługowo-magazynowego z zapleczem socjalnym, przebudowy lokalu na zakład kosmetyczny oraz projekt lokalu gastronomicznego. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowej oceniano rozwiązanie proponowane przez projektanta w aspekcie zagwarantowania odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych w miejscu pobytu ludzi poprzez zastosowanie m.in. prawidłowej funkcji oraz warunków techniczno-użytkowych pomieszczeń, właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, właściwego oświetlenia oraz prawidłowej wymiany powietrza w projektowanych pomieszczeniach.

W 2019 r. na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego dokonano ogółem **36** odbiorów obiektów zgłoszonych przez inwestorów w myśl art. 56 ustawy Prawo budowlane lub ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wśród odbieranych obiektów znajdowały się sklepy spożywcze, lokale gastronomiczne, dzienny dom seniora, budynki OSP, żłobek, przedszkola, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, pracownia protetyczna, obiekty biurowe i produkcyjno-magazynowe.

Czynności odbiorowe mają na celu zapewnienie, aby nowy obiekt został przekazany do użytkowania w stanie zapewniającym możliwość utrzymywania w nim właściwego stanu sanitarno-higienicznego tj. prawidłowego układu funkcjonalnego, właściwej wymiany powietrza, właściwego oświetlenia, wody o parametrach odpowiadających jakości wody do spożycia, prawidłowej gospodarki ściekami i odpadami.

Stwierdzić należy, że część obiektów, których zakończenie realizacji zostało zgłoszone nie spełniało wszystkich wymagań z zakresu wymogów sanitarno-higienicznych. Często obiekty nie były przygotowane do odbioru z uwagi na trwające w nich prace budowlano-wykończeniowe.

Niejednokrotnie wydanie pozytywnej opinii możliwe było dopiero po wyeliminowaniu przez inwestorów nieprawidłowości i uchybień stwierdzanych w trakcie oględzin obiektów.

Po dokonaniu odbioru nadzór nad obiektem przejmuje właściwa sekcja nadzoru bieżącego.

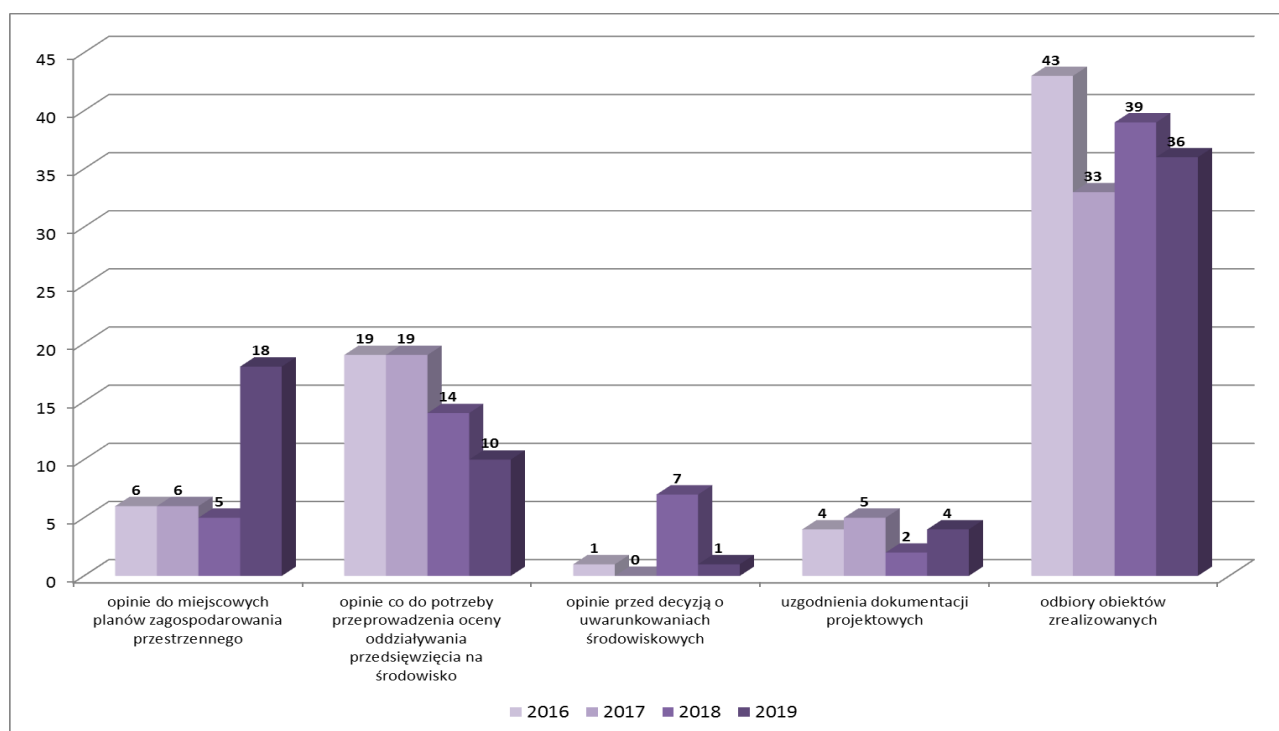
Tabela nr 1

Zestawienie liczbowe działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2019 r.

Opinie dot. uzgodnienia planów zagospodarowania przestrzennego	18
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	10
Opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	1
Uzgodnienia dokumentacji projektowych	4
Odbiory obiektów zrealizowanych	36

Wykres nr 1

Działalność pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w latach 2016 - 2019.

Podsumowanie:

Rola zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w Państwowej Inspekcji Sanitarnej, choć różni się od działań innych komórek jest bardzo ważna. Zadania wykonywane w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter profilaktyczny, zmierzający do ochrony zdrowia ludzi przebywających w obszarze i sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Polegają one na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesach planowania, projektowania i realizacji różnego rodzaju zamierzeń inwestycyjnych. Uzgadniając planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko egzekwowano rozwiązania, zapewniające bezpieczeństwo zdrowotne i właściwe warunki życia ludzi znajdujących się w ich sąsiedztwie.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa także prawidłowe zaprojektowanie i wykonanie obiektów budowlanych. Działania Państwowego Powiatowego

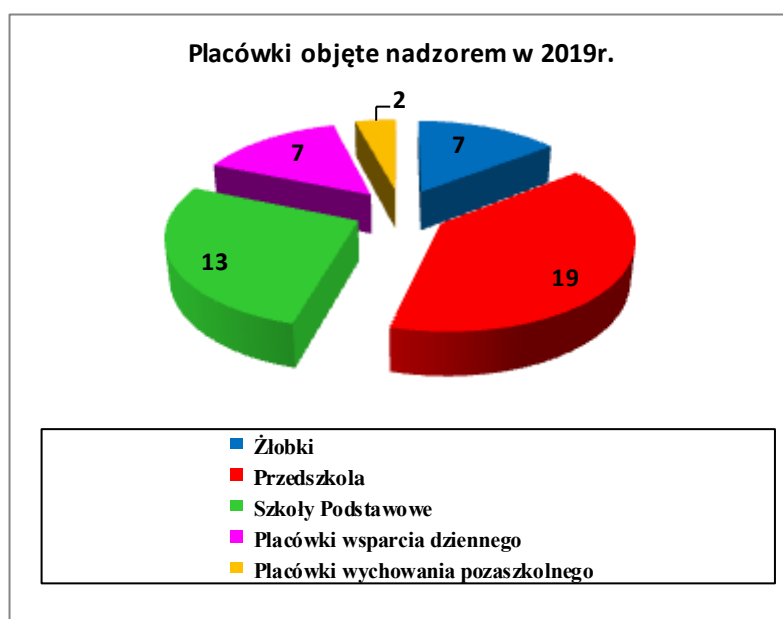
Inspektora Sanitarnego w Tychach, w tym zakresie, obejmowały uzgadnianie dokumentacji projektowych obiektów budowlanych oraz odbiory obiektów zrealizowanych, poprzez egzekwowanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zarówno pracowników jak i ludzi korzystających ze świadczonych usług.

7. OCENA STANU SANITARNEGO PLACÓWEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Stan sanitarny opracowano na podstawie analizy wyników uzyskanych podczas prowadzenia bieżącego nadzoru nad placówkami, zwracając szczególną uwagę na zapewnienie właściwych warunków higieniczno-zdrowotnych i bezpieczeństwa pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach.

W 2019 r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży bieżącym nadzorem sanitarnym objęła **48** placówek nauczania i wychowania z powiatu bieruńsko-lędzińskiego. Placówki objęte stałym nadzorem sanitarnym to przede wszystkim szkoły podstawowe, a także żłobki, przedszkola, placówki pracy pozaszkolnej i inne. Przeprowadzono **52** kontrole bieżącego stanu sanitarno-higienicznego.

Wykres nr 1

Stan sanitarno-techniczny placówek dla dzieci i młodzieży

W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości techniczne w 2 szkołach i 1 przedszkolu. Nieprawidłowości dotyczyły złego stanu technicznego podłóg w salach dla uczniów/dzieci.

Kontrole, które wykazywały nieprawidłowości kończyły się wszczęciem postępowania administracyjnego lub wydaniem zaleceń pokontrolnych.

Żłobki

Szczególną uwagę poświęcono placówkom przeznaczonym dla najmłodszych dzieci. Opiekę najmłodszym dzieciom zapewniono łącznie w **7** placówkach. Skontrolowano 7 żłobków, w których przebywało 124 dzieci. Przeprowadzono **9** kontroli sanitarnych. Stan techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Nie stwierdzono zaniedbań sanitarno-technicznych, a warunki do utrzymania higieny uznano za prawidłowe. W 2019 r. wydano **4** decyzje określające maksymalną liczbę dzieci w żłobkach.

W ramach kampanii edukacyjnej „Oszczędź dziecku ospy” przekazano do wszystkich żłobków i klubów dziecięcych materiały edukacyjno-informacyjne w postaci ulotek i plakatów dla rodziców opracowane przez Polskie Towarzystwo Higieniczne.

Placówki wychowania przedszkolnego

W 2019 r. PPIS w Tychach nadzorował **19 przedszkoli**, skontrolowano **15 placówek** do których zapisanych było 2140 dzieci. Przeprowadzono **18 kontroli** sanitarnych.

Większość skontrolowanych przedszkoli funkcjonowało w budynkach przystosowanych do tego celu. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt dzieci utrzymane były w należytej czystości i porządku. Przyległe tereny placów zabaw były ogrodzone i utrzymane w czystości. Przedmiotem kontroli terenów rekreacyjnych i placów zabaw był stan sanitarno-techniczny urządzeń, w tym posiadanie certyfikatów zgodności z normami, sposób zabezpieczenia miejsc zabaw dzieci, umieszczanie czytelnych i kompletnych regulaminów oraz posiadanie harmonogramów napraw i kontroli. Szczególną uwagę zwracano na częstotliwość wymiany piasku oraz zabezpieczenie piaskownic przed zanieczyszczeniem.

Szkoły

W 2019 r. PPIS w Tychach nadzorował **13 szkół** podstawowych. **Skontrolowano 13 szkół** przeprowadzając w nich **24 kontrole** sanitarne.

Budynki szkół przystosowane są do potrzeb użytkowników, a ich stan sanitarno-higieniczny oceniono jako dobry. Co roku w tych placówkach przeprowadzane są bieżące prace remontowe, poprawiane są warunki pracy/nauki uczniów.

W większości szkoły prowadzą zajęcia lekcyjne w systemie jednozmianowym. Zajęcia odbywające się w szkołach w systemie dwuzmianowym dotyczą głównie klas I – III.

Temperatura pomieszczeń lekcyjnych/sal zajęć mierzona w okresie grzewczym była prawidłowa.

Wszystkie nadzorowane placówki posiadają podłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

W okresie grzewczym pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w trakcie prowadzonych kontroli informowali dyrektorów zakładów nauczania i wychowania o potrzebie śledzenia na bieżąco komunikatów dotyczących alertu smogowego i podejmowania w związku z tym stosownych decyzji.

Warunki do utrzymania higieny osobistej

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie. Dostępność do środków czystości (papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku/suszarki do rąk oraz mydło w płynie) w nadzorowanych placówkach jest zadowalająca. Na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego wszystkie placówki zapewniają dostęp do bieżącej ciepłej wody w łazienkach dla dzieci oraz w sanitariatach dla uczniów, zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

W dalszym ciągu napływają informacje od rodziców dotyczące występowania wszawicy wśród dzieci i młodzieży.

Zabezpieczenie piaskownic przed dostępem zwierząt

Z uwagi na bezpieczeństwo i higienę korzystania z przedszkolnych i szkolnych placów zabaw, boisk i terenów rekreacyjnych przez dzieci i młodzież konieczne jest zabezpieczenie terenu (np. piaskownic) przed dostępem zwierząt, w szczególności przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi. W toku kontroli sanitarnych w tym zakresie stwierdzono, że w większości placówek piaskownice są zabezpieczone prawidłowo. W 2019 r. prowadzono nadzór nad przygotowaniem terenów zewnętrznych placówek przedszkolnych. Przy ocenie brano pod uwagę liczbę i rodzaj urządzeń, rodzaj zabezpieczenia piaskownic, dostępność regulaminu korzystania z placów zabaw.

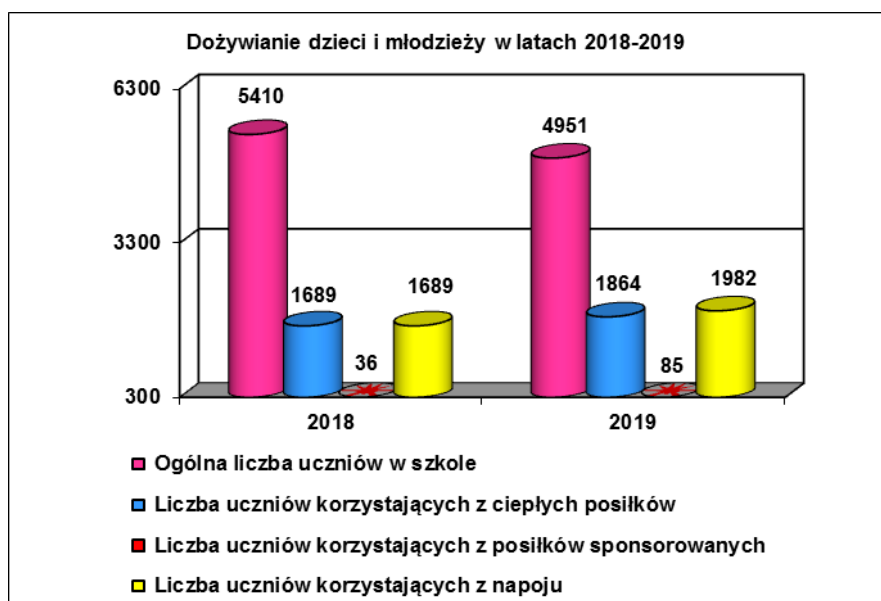
Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi

W 2019 r. nadal prowadzono ocenę realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w szkołach. We wszystkich kontrolowanych szkołach substancje chemiczne i ich mieszaniny oznakowane były w sposób widoczny, umożliwiając ich identyfikację oraz posiadały wymagane karty charakterystyk. W pracowniach chemicznych znajdowały się również aktualne spisy przechowywanych substancji chemicznych. W roku sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowości związanych z przechowywaniem preparatów chemicznych w szkołach.

Dożywianie dzieci i młodzieży

Prowadzono ocenę dożywiania dzieci i młodzieży szkolnej z uwzględnieniem dożywiania sponsorowanego. Na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego **12** szkół prowadzi dożywianie w formie posiłków dwudaniowych, z których korzystało **1864** uczniów (w 2018 r. - **1689**). Z posiłków dofinansowanych w 2019 r. skorzystało **85** uczniów (w 2018 r. - **36**), **10** szkół prowadziło „mleko” lub „herbatę” dla **1982** uczniów (w 2018 r. - **1698** uczniów).

Wykres nr 2

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Ważnym czynnikiem warunkującym prawidłowy rozwój i zdrowie ucznia jest organizacja zajęć wychowania fizycznego. Oceniając szkoły w aspekcie warunków, w których prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego, stwierdzono, że na **13** skontrolowanych w 2019 r. placówek szkolnych:

- 10 szkół posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem (77 %),
- 1 szkoła posiadała salę gimnastyczną z boiskiem (8 %),
- 2 szkoły posiadały salę rekreacyjną/zastępczą z boiskiem (15%).

Mimo zapewnienia przez szkoły dobrych warunków do utrzymania higieny zauważono małe zainteresowanie uczniów w zakresie systematycznego użytkowania urządzeń natryskowych po zajęciach z wychowania fizycznego.

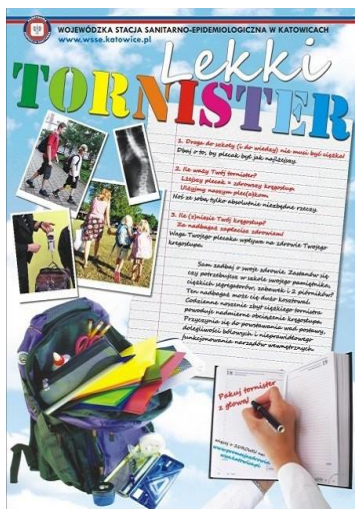
Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu dzieci

W 2019 r. dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu uczniów. Pomiary przeprowadzono w 3 szkołach podstawowych (21 oddziałów), w których zmierzono **296** uczniów, - z czego **155** siedziało nieprawidłowo, co stanowi 52%.

Główne przyczyny związane z niedostosowaniem stanowisk pracy uczniów do ich wzrostu dotyczyły: nieodpowiedniego zestawienia stolików i krzeseł. braku regularnej kontroli wzrostu

dzieci i systematycznej, adekwatnej do wzrostu wymiany mebli, braku zróżnicowania w wielkościach mebli, uczniowie we własnym zakresie zmieniają miejsca w ławkach szkolnych. Jest to wynik małego zainteresowania ze strony nauczycieli, w jaki sposób uczeń dobiera sobie stanowisko pracy. Z otrzymanych pisemnych informacji wynika, iż większość dyrektorów podjęło stosowne kroki w celu poprawy sytuacji w tym zakresie.

Badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków

W 2019 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Tychach przeprowadzili badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków. Badaniu zostali poddani uczniowie szkół podstawowych.

Pomiary przeprowadzono w 4 szkołach w 43 oddziałach. Zważono 754 tornistrów/plecaków, z czego 77 tornistrów/plecaków przekraczało 15% masy ciała tj. 10%. Analiza przeprowadzonych badań wykazała przekroczenie dopuszczalnej wagi tornistra w 27 oddziałach.

Badania miały na celu oszacowanie skali istniejącego problemu dotyczącego zbyt ciężkich tornistrów i ustalenie rzeczywistego obciążenia uczniów szkół podstawowych.

Wszystkie placówki, w których przeprowadzono ważenie tornistrów/plecaków otrzymały pisemną analizę wyników z zaleceniami dla rodziców i nauczycieli.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych

W trakcie kontroli placówek szkolnych stwierdzono, że **wszystkie placówki realizowały obowiązek** zapewnienia uczniom możliwości pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach szkoły zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej. Przepis nie określa szczegółowo sposobu realizacji zadania. Dzieci z klas I-III mają możliwość pozostawiania podręczników we własnych salach do zajęć lekcyjnych zaś uczniowie klas starszych najczęściej w indywidualnych szafkach bądź zbiorowych półkach.

Opieka medyczna w szkołach

W czasie prowadzonych kontroli sanitarnych we wszystkich szkołach kontrolą objęto również gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń.

Organizacja wypoczynku letniego i zimowego

W 2019 r. zimowy i letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży zorganizowany był w formie wyjazdowej jak i w miejscu zamieszkania. Przeważał wypoczynek w miejscu zamieszkania, którego celem było zapewnienie opieki i rekreacji dzieciom pozostającym w mieście. Przygotowany został specjalny program zajęć na którego składały się m.in. wycieczki piesze i autokarowe, wyjazdy na obiekty rekreacyjno-sportowe, spacer po okolicy. W trakcie wypoczynku przekazywano organizatorom pakiety edukacyjne w celu rozpowszechnienia wśród uczestników wypoczynku.

W okresie wakacji letnich zorganizowany został konkurs plastyczny dla organizatorów nieodpłatnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania pod hasłem: "Wakacje: Bezpiecznie, zdrowo i zabawnie" pod patronatem Wojewody

Śląskiego, Śląskiego Kuratora Oświaty, Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – I miejsce w/w konkursie zajął Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu ul. Wł. Jagiełły 1.

Podsumowując przebieg wypoczynku można stwierdzić, że odbywał się on we właściwych warunkach, gwarantujących higieniczny i bezpieczny pobyt dzieci i młodzieży, nie odnotowano rażących uchybień sanitarnych oraz przypadków chorób zakaźnych i zatruc pokarmowych.

Wnioski:

1. Nadal pozostaje problem dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów oraz problem przekroczeń wagi tornistrów/plecaków.
2. W związku ze zwiększającą się liczbą zgłoszeń przypadków zawszenia i zagnidzenia w placówkach oświatowo-wychowawczych istnieje konieczność prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie przeciwdziałanie szerzenia się chorób pasożytniczych przede wszystkim wszawicy.

8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowane w 2019 r. przez Państwową Inspekcję Sanitarną wynikały z zapisów Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Narodowego Programu Zdrowia, Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV opracowanego na lata 2017-2021. Polegały one na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo-zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia.

Zgodnie z definicją oświaty zdrowotnej rozumianej jako medycyna zdrowego człowieka, działania ukierunkowane były głównie na środowisko ludzi zdrowych, zwłaszcza: dzieci i młodzież, rodziców, opiekunów, nauczycieli i wychowawców oraz fachowy personel zakładów opieki zdrowotnej. W ramach działalności realizowano działania zmierzające do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami ryzyka społecznego i środowiskowego wpływającymi na zdrowie ludzi. Propagowano tematykę z zakresu:

- zapobiegania chorobom zakaźnym poprzez promowanie szczepień ochronnych;
- zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia wczesnej diagnostyki, zapobiegania nałogom, otyłości i nadwadze;
- zasad higieny, w tym kształtowania i utrwalania właściwych nawyków higienicznych;
- profilaktyki HIV/AIDS oraz kształtowania właściwych postaw wobec żyjących z HIV i chorych na AIDS.

W 2019 r. realizowane były następujące programy edukacyjne:

- „Bieg po zdrowie”- program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla IV klas szkół podstawowych,
- „Klub Zdrowego Przedszkolaka”- promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców,
- „Skąd się biorą produkty ekologiczne”- zwiększenie świadomości i wiedzy dzieci przedszkolnych na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych,
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV- ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS ,
- „Podstępne WZW”- upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C,
- „ARS, czyli jak dbać o miłość?”- ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych,

prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie,

- „Smak życia czyli debata o dopalaczach”- dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami,
- „Trzymaj Formę!”- edukacja, w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety,
- „Wybierz Życie-Pierwszy Krok”- zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę,
- „Znamie! Znam je?”- upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań,
- „Czyste powietrze wokół nas”- program antytytoniowej edukacji zdrowotnej skierowany do dzieci przedszkolnych.

Realizacja programów polegała na inicjowaniu, koordynowaniu i nadzorowaniu interwencji. Grupą docelową działań programowych były dzieci przedszkolne, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ich rodzice/opiekunowie.

Szkolenie dot. programów edukacyjnych

W związku z realizacją ww. programów Sekcja Oświaty Zdrowotnej zorganizowała bezpłatne szkolenia z zakresu metodyki dla szkolnych koordynatorów (pedagogów, psychologów, wychowawców, nauczycieli przedmiotowych). Każda z placówek oświatowo-edukacyjnych

otrzymała materiały informacyjno-edukacyjne tj. poradnik dla koordynatora, ulotki dla uczniów i/lub rodziców, plakaty). Programy realizowane były w czasie 1 lub 2 godzin lekcyjnych na podstawie gotowych scenariuszy zajęć, inne oparte były o metodę projektu, gdzie to uczniowie poszukiwali odpowiedzi na nurtujące ich pytania, a nauczyciel pełnił rolę przewodnika.

W 2019 r. na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach przeprowadzono 22 wizytacje dotyczące oceny realizacji programów w placówkach nauczania i wychowania związane z realizowanymi interwencjami programowymi.

Oprócz działań programowych podejmowane były również następujące działania nieprogramowe:

- „Światowy Dzień Zdrowia” obchodzony był pod hasłem: *„Popularyzowanie Uniwersalnej Opieki Zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem Podstawowej Opieki Zdrowotnej”*,
- „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”
- „Dopalacze-Wypalacze „groźne narkotyki””
- „Brązowo, ale czy zdrowo”
- Akcja informacyjna dot. bezpiecznego grzybobrania
- „Bezpieczne Ferie’ 2019”
- „Bezpieczne Wakacje’2019”
- „Jasne jak słońce”
- „Lekki tornister”- profilaktyka wad postawy
- „HIV/AIDS- chcę wiedzieć więcej”- akcja dot. podniesienia poziomu wiedzy młodzieży szkół ponadpodstawowych na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS

W ramach powyższych inicjatyw podejmowane były działania informacyjno-edukacyjne w różnych środowiskach m.in. placówkach oświatowo-wychowawczych, podmiotach leczniczych, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, miejskich ośrodkach pomocy społecznej, miejskich centrach pomocy rodzinie i ośrodkach wczesnej interwencji. Grupą docelową działań był ogół społeczeństwa. Dystrybuowano materiały informacyjne i udzielano poradnictwa metodycznego. Sekcja Oświaty Zdrowotnej czynnie włączała się w akcje prozdrowotne realizowane przez różne podmioty tj. przedszkola i szkoły, koordynowała konkursy organizowane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach oraz Główny Inspektorat Sanitarny w Warszawie.

W 2019 r. przeprowadzone zostały konkursy:

- Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę!”
- Konkurs ph. „Szkoła wolna od używek”
- Konkurs na plakat pt. „HIV/AIDS-chcę wiedzieć więcej”

W 2019 r. realizowane były również kampanie:

- „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”- wojewódzka akcja skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3, dzieci przedszkolnych oraz rodziców planujących dziecko;
- „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”- kampania ogólnopolska, skierowana do kobiet w wieku prokreacyjnym, ciężarnych oraz ich rodzin i bliskich.

W ramach akcji oraz kampanii podejmowano różne działania profilaktyczne w placówkach znajdujących się na terenie objętym nadzorem przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

Z ważniejszych wydarzeń, które odbywały się na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego należy wymienić obchody XIV edycji Europejskiego Tygodnia Szczepień (*European Immunization Week, EIW*). W 2019 r. motywem przewodnim były hasła: „Poznaj i udostępnił fakty na temat szczepień” oraz „Bohaterowie szczepień”.

W związku z trwającą w 2019 r. kampanią pt. „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, której celem było podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień ochronnych oraz zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym) Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tychach zaprojektowała i wydała plakat promujący szczepienia ochronne. Akcję informacyjną przeprowadzono w jednostkach samorządu terytorialnego i podmiotach leczniczych na nadzorowanym terenie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

W celu promocji szczepień ochronnych plakat dystrybuowano także do żłobków, przedszkoli, klubów dziecięcych oraz instytucji wspierających rozwój małego dziecka.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach wystosował list do przyszłych rodziców, który rozpropagowany był do poradni ginekologicznych.

Akcja ta miała na celu promowanie szczepień ochronnych wśród kobiet w ciąży. Listy trafiły do każdej kobiety zgłaszającej się na wizytę kontrolną.

Podczas ferii zimowych podejmowano działania edukacyjne w świetlicy środowiskowej w Bieruniu. W dniu 18 lutego 2019 r. zorganizowano zajęcia edukacyjne dotyczące: higieny osobistej, prawidłowej i zbilansowanej diety, wpływu aktywności fizycznej na zdrowie, bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Omówiono nową piramidę zdrowego żywienia i stylu życia dzieci i młodzieży oraz poruszono tematykę profilaktyki wad postawy i zasad pakowania tornistra do szkoły. Dzieci czynnie brały udział w budowaniu piramidy zdrowego żywienia i stylu życia, rozwiązywały krzyżówkę dotyczącą zagadnień związanych ze zdrowiem.

W okresie wakacyjnym prowadzona była dystrybucja materiałów edukacyjnych skierowanych do wszystkich organizatorów wypoczynku letniego. Materiały edukacyjne dotyczyły

bezpiecznego opalania, zabezpieczania swojego ciała przed ukąszeniem kleszcza, bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku, higieny rąk, unikania „dopalaczy”. Dodatkowo do przedszkoli dystrybuowane były plakaty pt. „Jasne jak słońce” dotyczące ochrony przed nadmiernym promieniowaniem słonecznym.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tychach włączyła się również w obchody „Dni Bierunia” na Rynku miasta. Stoisko informacyjno-edukacyjne spotkało się z dużym zainteresowaniem ze strony uczestników. Podczas akcji promowane były szczepienia ochronne, zagadnienia związane ze zdrowym stylem życia, szkodliwością palenia tytoniu, zażywania substancji psychoaktywnych. Informowano jak chronić się przed kleszczami, jak bezpiecznie zbierać grzyby. Dla dzieci przygotowano zagadki i quizy, wskazówki jak prawidłowo spakować tornister do szkoły. Ponadto prezentowano materiały edukacyjne dot. wszywicy, rozsądnego zażywania antybiotyków, grypy, higieny rąk. Prowadzono pomiary tlenu węgla u palaczy oraz ćwiczenia profilaktyczne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli.

*Akcja głośnego czytania
w Miejskim Przedszkolu w Imielinie*

*Stoisko informacyjno-edukacyjne podczas
„Dni Bierunia”*

W ramach projektu „Klub Zdrowego Przedszkolaka” w dniu 16 grudnia 2019 r. w Miejskim Przedszkolu w Imielinie przedstawicielki Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE w Tychach przeczytały przedszkolakom bajkę pt. „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”. Opowiada ona o przygodach odważnego pluszowego misia mieszkającego w przychodni, który oswaja dzieci z tematyką szczepień. Zdradza im jak ważną rolę pełnią w życiu każdego człowieka. Przedszkolaki nauczono prawidłowej higieny mycia rąk. Na zakończenie zajęć każde dziecko otrzymało pamiątkowy odbłask z dzielnym niedźwiadkiem Szczepanem.

Przez cały rok sporządzano raporty dotyczące nadzoru w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Tychach.

Wnioski:

Działalność Sekcji Oświaty Zdrowotnej prowadzona była zgodnie z planem przedsięwzięć oraz opracowanymi harmonogramami na 2019 r. Dzięki podejmowaniu działań realizowanych przy współpracy z różnymi organizacjami i instytucjami zwiększa się zasięg i efektywność oddziaływań prozdrowotnych na społeczeństwo. Monitorowane programy odbierane są z dużym zainteresowaniem zarówno ze strony uczniów, kadry pedagogicznej, jak i rodziców. Dzięki analizie sprawozdań przesłanych przez realizatorów programów edukacyjnych wynika, że istnieje potrzeba kontynuowania programów profilaktycznych w kolejnych latach.

Podejmowane działania przez pracowników charakteryzują się dużą różnorodnością tematyczną oraz szerokim przedziałem wiekowym adresatów. Aby wzbogacić program i zachęcić do jego realizacji pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej przeprowadzają w zainteresowanych szkołach warsztaty połączone z testami w alkogoglach i narkogoglach według opracowanych scenariuszy. Edukacja tego typu z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem.

Podczas imprez miejskich Sekcja Oświaty Zdrowotnej prowadziła ćwiczenia profilaktyczne z wykorzystaniem narkogogli, alkogogli i urządzeń pomiarowych. Na stoiskach promocji zdrowia udzielano porad i dystrybuowano materiały edukacyjne. Pozytywnie odbierana jest także edukacja adresowana do dzieci w formie zabaw profilaktycznych, zagadek, gier i quizów.